

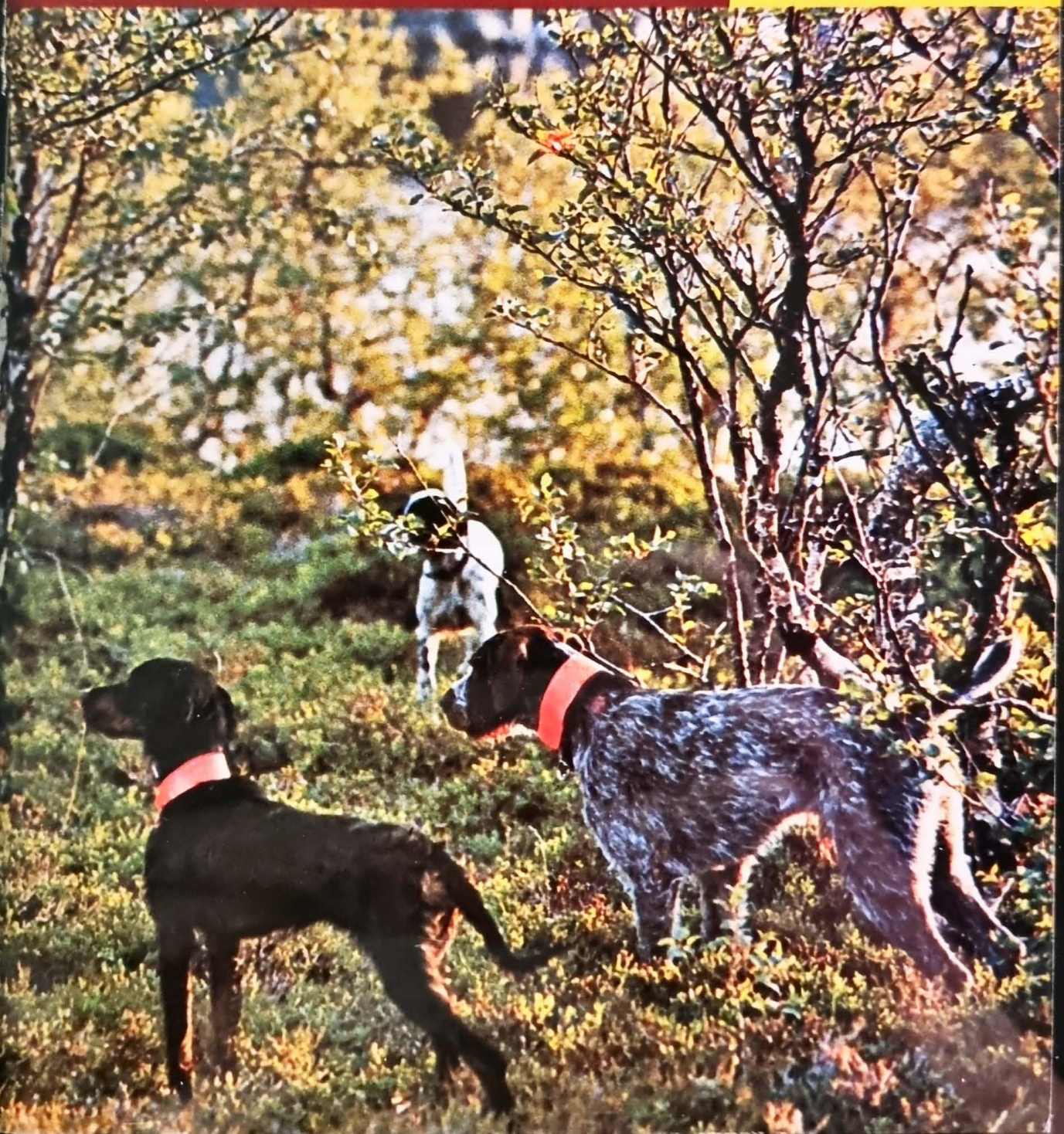
Fugle. hund

i nord

Utgitt av
Fuglehundgruppa,
Tromsø
Hundeklubb,

Argang 1.

Nr. 3
1980

ROYAL CANIN

- Et begrep i hundemat
for alle hunder i alle aldre

ROYAL CANIN er et av de mest velkjente hundefôr på markedet. Det er nøye kontrollert, sammensatt av de beste råvarer, som forbehandles for å passe hundens fordøyelse. ROYAL CANIN inneholder ikke fisk, fargetilsetninger eller konserveringsmiddel. Lett å tilberede og servere - tilsett bare vann. ROYAL CANIN er helt enkelt fôret for din hund. Den store pågangen viser hvor godt likt ROYAL

CANIN er blant landets hundeeiere. Stikkprøver blant våre selgere viser at ROYAL CANIN ofte dominerer over alle andre merker. Det som noe annet viser hundeeierens fortroenhet. ROYAL CANIN er et helfôr med alle næringsemner, vitaminer og mineraler som din hund kan tenkes å behøve.

JAN TOFTEBERG

SPEIDERVEIEN 29 - 1600 FREDRIKSTAD - TLF. 032/136 19

Ettertrykk uten kildeangivelse ikke tillatt.

Trykk: Nordlys Trykkeri, Tromsø.

Redaksjonskomitee Redaktør Lars Kvalheim
Ole Tennvassås
Egil Børge Mikalsen
Ragnar Hotvedt
Bjørn Svinsås
Knut Markussen
Arne Ottem

Redaksjonsadresse Postgiro 5826334
Postboks 5133
9020 Tromsdalen.

Foto: Howard Parker.

JAKTPRØVETID

Med dette utgis nr. 3 av «Fuglehund i Nord». Vi i red.komiteen merker oss med glede at antallet abonnenter øker for hver dag som går. Hadde dere som nå abonnerer på bladet vært flinke til å skrive i det, ville gleden vært dobbelt så stor.

Høsten, og dermed prøve- og jaktseasonen nærmer seg nå med stormskritt. Om ikke lenge vil vi få svar på om den grunndressuren vi i sommermånedene har lagt ned i våre hunder vil holde. Ja, grunndressuren er viktig, — «Rom ble ikke bygget på en dag», heller ikke en god fuglehund.

På de fleste av de prøvene jeg har deltatt, har deltakene vist en fin sportslig opptreden overfor hverandre. Dette er viktig for å bevare et godt miljø på prøvene og for at de hundene som deltar skal få benytte de muligheter som byr seg. U.K. og A.K. er kvalitetsklasser. Her skal vi så langt det lar seg gjøre føre våre hunder på en slik måte at vi ikke ødelegger for hverandre. F. eks. må vi ikke tillate at vår hund stadig henger på makker og dermed ødelegger for denne. Har makker stand, prøv da å få kontroll over din egen hund så situasjonen ikke blir ødelagt, etc. I VK (vinnerklassen) er situasjonen noe annerledes. Konkurrer med glød, men husk at også her skal det vises sportsmanship.

Når vi så 15. september inntar vårt fjellparadis med våre hunder, så husk at vi i fjellheimen er gjester. Far frem med en jegers ånd, kast ikke søppel fra deg' og vis hensyn til sau og rein som ferdes i fjellet. — Alt dette er kanskje unødvendige ord, — det er bare så godt å få det sagt.

Til slutt vil vi i red.komiteen få ønske alle en god prøvesesong. Resultatene fra høstens prøver i Nord-Norge vil komme i siste nr. av Fuglehund i Nord. Til dere som arrangerer prøvene vil vi få si: send inn resultatlisten til «Fuglehund i Nord», så fort som mulig etter prøver, — navn på hunden, hundens foreldre og samt kritikk og premiegrad skal følge med. Likeledes ville det være fint med et lite referat fra prøver og gjerne bilder om dette er tilgjengelig.

Lykke til alle sammen, og «Skit jakt».

INNHold:	SIDE		
Leder	3	hos engelsksetter	30
Formannen har ordet	4	Lirype — noen erfaringer og tall fra	
UK-bedømmelse	6	undersøkelser av klekkebestanden	31
Litt om Senja Hundeklubb	13	Møter med jaktprøver i «Ultima Thule»	34
Veterinærspalten	14	Terminliste prøver 1980	36
Morsjon av jakthunden	16	Ytre Helgelands Fuglehundsklubb	
Innavl . . . blodskam eller hemmelig		utstilling	39
suksess til bedre hunder	19	Vadsøutstillingen	41
CK/CACIT-tildeling på våre høyfjellsprøver	23	Polarutstillingen i Tromsø	44
I fokus	24	Narvikutstillinga	46
Hilsen fra NISK	28	Utsikter for rypebestanden	48
Hofteladdsdysplasi		Vi minnes	49

Ole Tennvassås

Formannen har ordet

Sommerferien er over og jaktprøvesesongen ligger like rundt hjørnet.

Ved første anledning — eller første week-end etter at båndtvangen er opphørt avholdes det lite prøver og den helgen bør brukes til trening av hund og diverse kurs for førere.

Det må være et mål for hver eneste fuglehund som skal delta på prøver at den er sauesikker. Her må klubbene kunne komme med tilbud til sine medlemmer om slik dressur. Det er kommet inn en del klager på hundeeiere som starter trening av sine hunder for tidlig og en bør gjøre det kjent at NKK har bestemt for en del terreng sørpå at de som blir tatt for tjuvtrening vil bli straffet med to års utelatelse fra prøver (gjelder både fører og hund).

Formannen i FKF sendte engang ut et skriv om at de ville gå i bresjen for å skaffe mosjonsområder for hunder på helårsbasis — et område hvor det ikke er vilt eller bufe. En del kommuner sørpå er i ferd med å få istand slike områder. Måtte ikke dette bare være strøtanker, men en oppgave for klubbene, forbundet og kommunene å få dette til her nord også. Det ville minske konflikten mellom bufefolk og hundefolk, og vi hadde da bedre tak på de som lar hundene sine drive løse hele året.

Håper at FUGLEHUND I NORD kan være med på å sveise sammen klubbene i Nord-Norge, slik at vi kan løfte sammen for å oppnå fortsatt fremgang for vår hobby og våre fugle-

hunder. Vi ser gjerne at flere grunneiere og friluftinteresserte lufter sine meninger i vårt blad — både ris og ros — slik at vi kan rette opp eventuelle misforståelser og sammen kunne ferdes i skog og mark.

Jeg vil også benytte anledning til å beklage den feilen som var gjort i Nr. 2., der en del av terminlisten for utstillingene i Nord-Norge var ramlet ut. Listen var sakset fra et annet tidsskrift som hadde samme feilen. Redaksjonskomitéen skal skjerpe seg, selv om vi ennå må finne oss i en del barnesykdommer.

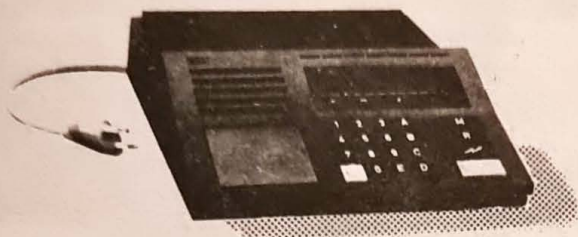
Tilslutt må jeg få ønske alle en riktig fin prøvesesong. Når neste nr. kommer ut, er vi vel langt ut i jakt sesongen så derfor Skitt jakt!

Høyfjellsprøven på Ringvassøy 4. og 5. okt. utsatt til 11. og 12. okt.

Vi vil med dette gjøre oppmerksom på at Høyfjellsprøven på Ringvassøy som skulle gå den 4.-5. oktober er flyttet en uke til den 11.-12. oktober.

Årsaken for flyttingen er at Harstad Hundeklubb har sin Høyfjellsprøve på Samme dato. I tillegg har Harstad Hundeklubb fått tildelt CACIT, slik at den nok vil bli mer attraktiv for de fleste. Og for likevel å få samlet flest mulig til vår utmerkede prøve på Ringvassøy har man så bestemt seg for å søke prøven utsatt til den 11.-12. oktober, noe NKK har innvilget, får vi opplyst av prøveleder Tore Johnsen.

Leker De, katt og mus' på arbeidsplassen?

**ericall
contactor**

MED VÅRT NYE PERSON-
SØKERANLEGG ER DET
ENKELT Å TA INN MED-
ARBEIDERE SOM «GÅR
UT AV HÅND.»

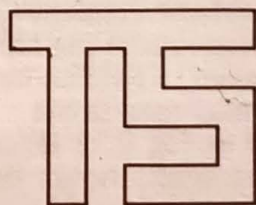
TA KONTAKT MED:

Tlf. 083/81 804 - 80 570

Bjørn Svinsås

A-S TELESYSTEMER

ET DATTERSELSKAP AV A.S ELEKTRISK BUREAU

Perfeksjonering må til

Gunnar J. Andersen, Bodø kunne ønske 26 dommere (5 dommerelever og 1 aspirant) fra Namsos i sør til Tromsø i nord, velkommen til dommerkonferansen i Bodø den 12. og 13. april i år.

Teknisk arrangør var Nordland Fylkeslag av N. J. F.. Konferanseleder var Rolf Sevendal, som også går inn i sin tredje periode som formann av FKF. Sevendal var imponert over bredden av deltakelsen, men påpekte at det ennå er en god del dommere som uteblir på konferansene.

Programmet for konferansen startet med UK-bedømmelse — ved Arne M. Holden Bodø. Lars K. Stolvold var

inne på arrangementsteknikk og jaktprøvereglene. Tore Staw behandlet AK-bedømmelsen og Rolf Sevendal tok for seg forskjellige situasjoner og hvordan de stort sett skulle bedømmes. Han fortsatte med VK-bedømmelse, avvikling og organisering, kritikk-skrijving og var litt inne på eksteriør og bruksegenskaper av jakthund.

Det er en kjensgjerning at det finnes like mange meninger og synspunkter som det er hundeeiere, om jeg da tør påstå at det finnes like mange meninger blant dommerne — vet jeg ikke, men at nødvendigheten med en slik konferanse er til stede, fikk jeg bekräftet.

Arne M. Holdens innlegg ved dommerkonferansen i Bodø.

UK-BEDØMMELSE

«Vi setter dommerens frie skjønn opp mot jaktprøvereglene».

«Vi setter dommerens frie skjønn opp mot jaktprøvereglene».

Undertittelen som jeg har fått tildelt av formannen i FKF kan kanskje virke provoserende, men la det med en gang være sagt at jeg ikke legger noe provoserende i den, selv om det muligens har vært meningen.

Min innstilling er at dommerens frie subjektive skjønn, som jeg riktignok anser som meget viktig i bedømmelse av unghunder, ikke kan settes opp

mot, i den forstand at de på noen måte kan tre istedenfor jaktprøvereglene, men kan komplementere og utdype de.

All bedømmelse av unghunden må skje i og etter jaktprøveregelens ånd og bokstav, uansett hvilke personlige oppfatninger dommeren måtte ha. Opphøyer en dommer seg til en som kan gå ut over hva reglene sier, vil ikke bare han, men hele dommerstanden komme hardt ut å kjøre og gjøre hele hundesporten som vi alle ivrer for, en

Fra venstre: Odd Sjøvoll, konferansens referent. Arne M. Holden. Tore Stav og Lars Kr. Storvold.

bjørnetjeneste. Dette som en oppklarende pasus før jeg begynner min egentlige innledning.

Intet er vel mer fasinerende for oss, jegere og spesielt jaktprøvedommere enn en unghund på høstfjellet som virkelig ter seg slik vi gjerne ønsker en unghund skal te seg.

Hvordan skal så en unghund te seg?

Her er det vi jaktprøvedommere, kommer inn. Ut fra jaktprøve-reglene, erfaring, psykologisk teft og en unik interesse for jakthundsporten, er det vi som gir disse hundene vår attest og deres førere en slags rettleiding som de trenger på veien videre fremover (som et apropos, vær varsom med å være for belærende).

Alle i denne forsamling ser vel den talentfulle unghunden for seg i sitt indre og har gjort seg opp en mening om hvordan den helst skal krysse de store vidder og behandle sin fugl. Men er nå denne drømmehunden støpt etter samme lest hos oss alle? Erfaring fra utallige jaktprøver og samtaler med hundefolk fra det ganske land viser at

så ikke er tilfelle — dommerens subjektive skjønn spriker nok en del, i enkelte tilfelle ganske mye hva bedømmelse av unghunder angår.

Hensikten med min innledning er derfor å bringe i fokus og inspirere til debatt, eventuelt oppklare enkelte misforståelser, slik at når denne økta er over, er vi som er tilstede her mest mulig samkjørt med hensyn til hvordan vi skal dømme en unghundklasse og hva det er som sjeldner det store talent fra de andre gode unghundene. Lykkes vi i dette er mye av hensikten med denne dommerkonferansen oppnådd.

Bedømmelsen av unghunder har jo gjennomgått en rivende utvikling de siste 10 år. Jeg husker at svært mange av oss i Trøndelag i begynnelsen av — 70 -tallet diskuterte unghundbedømmelse og de fleste var enige om at unghundbedømmelsen slik den ble praktisert på den tiden skadet mer enn den gavnet. Dette ble så tatt opp under dommerkonferansen på Dombås i — 73. Det bar frukter og smått om sent ble derbybedømmelse og unghundbedømmelse en og samme sak med hensyn til hva vi var ute etter hos unghundene — nemlig de iboende

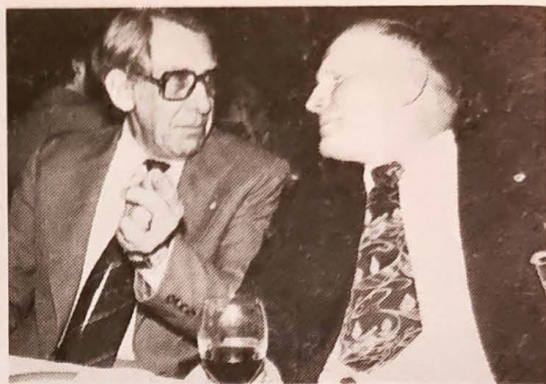
jaktegenskaper og ikke nødvendigvis den på alle området ferdigdresserte hund. I dag er det, heldigvis vil jeg si, de samme kriteriene som legges til grunn for vurderingen både i unghundklasse og Norsk Derby. Mitt inntrykk er også at den store majoriteten av den norske dommerstand er enig i dette.

Enkelte har nok forsøkt å kverulere og ønsket seg tilbake til gamle dager under henvisning til at det nå blir alt for mye vilkårlig og subjektiv dømming og at det nå kun er de udresserbare råskinn som blir belønnet. Andre har kommet med forslag om å sløyfe Norsk Derby, innføre vinnerklasser i UK osv., men som sagt, de aller fleste er enige om at slik ånden i reglene er i dag, slik bør den i hovedsak være.

Vilkårligheten under beømmelsen, ulik tolkning av reglene og for vidtgående utskeielser m.h.t. dommernes subjektive skjønn skal vi ordne opp i her og nå. De eneste som det kan bli vanskelig å få skolert er de som aldri møter på dommerkonferanser — hvis det er noen? Naturligvis er det vanskeligere å dømme en unghundklasse etter de nye reglene. Det kreves mer av dommerne, men oppgaven er også blitt mer utfordrende og alle de erfarne dommere jeg kjenner vil helst dømme UK (kanskje med unntak av finalen i en stor vinnerklasse). Hvor går så grensen mellom de store talenter, de meget gode unghunder og de gode unghunder.

Her kommer dommerens frie subjektive skjønn inn i rikt monn. Han må ha evnen til å skille klinten fra hveten og se hva som er talent. Min erfaring er at for å kunne dømme hund, må en også ha evnen til å se hund.

For å kunne se hund må en ha jaktet mye og lenge under alle slags forhold og i alt slags terreng — her tror jeg vi i nord stiller sterkt. Dessuten gjerne med flere hunder og med mer enn en rase, slik at en ikke henger seg opp i

Her diskuteres sikkert jaktprøvere regler eller en prøvesituasjon fra Kongsvoll, ved middagsbordet på lørdagskvelden. Rolf Sevendal, formann i F.K.F. og Lars Kr. Storvold.

Foto: Ole Tennvassås.

smådetaljer på godt og vondt, smådetaljer som er særpregede for den enkelte rase og det enkelte individ, men som ikke har noe med jakten på talentene å gjøre. Talentene vil stort sett gjøre sakene på den mest riktige måten, selv om detaljene kan variere.

La oss likevel erkjenne at vi har forskjellige oppfatninger av en hunds prestasjoner, la oss også erkjenne at det ikke trenger å være en hemsko, men kan være et krydder på tilværelsen både for deltakere og dommer så lenge det skjer innenfor prøvereglenes ramme og ikke fører til bortdømming av de hunder som fortjener sin premie. At noen er bedre til å ordlegge seg enn andre er ikke til å unngå, at enkelte former sine kritikker bedre enn andre er vel heller ikke til å unngå, la så det være krydderet for deltakerne. At noen vurderer samme prestasjon til ulik premiegrad, det bør vi beflitte oss på å unngå.

La for all del ikke deltakerne få holdepunkter, utenom det de selv ofte fabler ihop, for å stille dommerne i båser som «snill dommer», «streng dommer», «ubrukelig dommer» o.s.v. det er ingen tjent med. Dommerens frie subjektive skjønn — til en viss grad blir jo også det påvirket av andre — jaktprøvere reglene til tross. Her vil jeg slenge ut en brannfakkell. Mitt

Foran fra venstre: Gunnar Storjord, Torleif Næss, Bjarne Andersen. Bak Gunnar sitter Hans H. Steen og O. A. Berg (med snadde). Bakerst ser vi Harald Aune fra N.E.S.K. og Jens Petter Rønning.

generelle inntrykk er at man i Nord-Norge har en tendens til å honorere storflygeren på bekostning av jaktvett og fornuft i søket — at det å løpe fort og langt nærmest overskygger de andre disiplinene og at dommerstanden her nord muligens er blitt påvirket av hverandre. Losen, hva sier du til den?

La oss i alle fall ikke glemme at det er noe som heter samarbeidsvilje og jaktbarhet også, og at det gjelder å finne den nærmeste fuglen før den som måtte befinne seg i periferien. Dessuten at det her i nord hvor lirypa stort sett holder seg i bjørkeholtet, bør kreves at en hund holder kontakten også i skogen. Gjør den ikke det, er den ikke jaktbar (medmindre den rapporterer da). Husk det er intet minus for bedømmingen at en unghund er ferdig dressert, men det er absolutt **IKKE** noe krav.

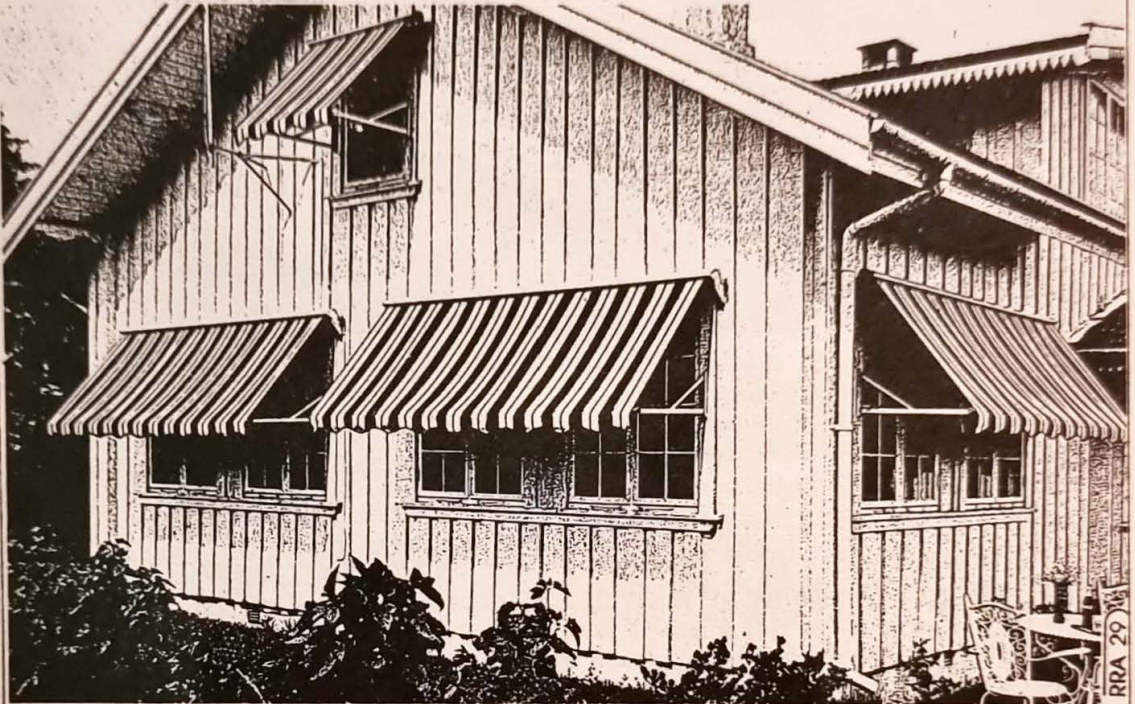
Man tåler mye av et stort talent, man tåler mindre av en middelmådighet, men la oss holde oss innenfor rammen av jaktprøvereglene. Det er etter min mening uinteressant å beskrive hvor mange meter en unghund eventuelt løper etter fuglen i oppflukt. Talentet, situasjonen og dommerens frie skjønn er her avgjørende, såfremt den også har fått bevist at den er jaktbar og kan være behersket.

Husk også at det er langt mellom de store talentene som fortjener sin 1. UK. La det ikke gå inflasjon i 1. premier, men har vi derimot det store talentet foran oss skal vi ikke være for restriktive med belønningen. Men husk at det er ikke nok at en unghund løper fortere enn alle andre i den flotteste galopp. «Den ubeherskede jager, selv om den får bevist at den kan å ta stand, har intet i Derby å gjøre» (Sitat fra en tidligere dommerkonferanse).

Jeg finner det ikke formålstjenlig å gjennomgå jaktprøvereglen i detalj i denne forsamling, men bare presisere hva vi er ute etter av naturlige anlegg

Fabermarkiser skreddersyes av fagfolk

Derfor blir en Fabermarkise tilpasset ditt vindu.
Fabermarkisene har ekstra solide støttearmer.
Kontakt oss for å få vite mer om Fabermarkisene
og Fabers dukprogram.

GARDINER & UTSTYR

REIDULF JENSSEN

**Markiser - Persiener - Rullegardiner - Scenerigging
Blendingsanlegg - Gardinopphegsystemer**

Postadresse: Boks 843, 9001 Tromsø
Kontor/verksted: Tromsøysundveien 38
Telefon: (083) 35 402

på vår vei etter jakten på talentene når vi dømmer en unghundklasse. Jeg har rent skjematisk valgt å sette det opp som følger:

— Jaktlyst

— Søk (fornuft, aksjon, fart, intensitet, stil og utnyttelse av vind og terreng)

— Viltfinnerevne

— Standinstinkt

— Djervhet.

— Samarbeidsvilje og jaktbarhet.

Hva ligger så i disse stikkordene. La oss når jeg har gjort meg ferdig, bruke disse stikkordene som en slags disposisjon under den etterfølgende diskusjonen, utveksle meninger, bli samkjørt og enige om hva vi mener og prioriterer hos en unghund.

Selv om jeg ikke har gått gjennom jaktprøvereglene for unghundklassen i detalj, vil jeg presisere at det er kvalitetsbedømmelse som her skal foretas og at hundene skal vurderes og graderes i forhold til den tenkte idealhund, den som jeg innledningsvis antok vi alle så for oss. Et unntak her er naturligvis Norsk Derby, som i alle fall

under finalen vil være en ren konkurransebedømmelse hvor vi skal vurdere mot hverandre de hundene som har bevist at de er store talenter. Det er bare en hund som blir kåret til Norges mest talentfulle pr. år.

Før jeg slutter av, vil jeg dvele litt ved pkt. 19 i jaktprøvereglene. Her står:

«Hunden skal være under 24 mnd. den 1. november det året den deltar. Det er ikke noen laveste aldersgrense for UK. Unghund har ikke lenger lov å starte i AK».

Det er første setning jeg ikke helt skjønner. Hvorfor er ikke datogrensen for unghunder satt til 1. januar i likhet med all annen idrett? Håper noen i forsamlingen kan svare meg. I samme gate vil jeg også spørre, og nå tenker jeg på vinterprøver — når blir en UK-hund som f. eks. er født i slutten av oktober AK-hund? Hvorfor skal vi

Fra venstre: Gunnar J. Andersen, Ragnar Johanson, Leif Pedersen, Knut Eide, Per Bottolfson, Leif Skjærve, Per Hanson, Terje Lorentsen, Olai Særtveit, Knut Jæger. Helt bak sitter: Arne Forgang, Magnar Johansen, Kristian Gullhav. Stående skimter vi Willasen fra Narvik og Odd S. Martinussen.

være nødt til å la unghunder gå i 1 1/2 t for å tildele den 1. UK? Hvor ikke kutte ut tidsbegrensningen og heller si at for å tildele en unghund 1. UK må den eks.vis har gått minst 30. min. sammenhengende?

Det er mangt en kan ha lyst til å si og utdype når en først er inne på UK-bedømmelse, men på papiret blir tingene gjerne for flate og faren for misforståelser er også til stede.

Jeg vil derfor nøye meg med å slå fast at det er i terrenget vi skal bedømme unghundene,, men det er på dommerkonferansene vi skal rydde misforståelser og outrerte synspunkter av veien. Det er på dommerkonferanser vi skal perfeksjonere vår dom-

merkompetanse og utveksle erfaringer og meninger.

Jeg håper jeg har brakt enkelte ting på bane som kan være vel verdt å drøfte og få klarlagt. La oss derfor gå over til å diskutere saken med utgangspunkt i jaktprøvereglene og vårt eget subjektive skjønn med det mål for øye at vi skal frembringe bedre og bedre jakthunder til glede for alle jegere som liker å jakte med hund.

Husk at det er vi dommere som i stor grad bestemmer hvilke hunder som skal skape neste generasjon — at det er et stort ansvar som hviler på våre skuldre.

Takk for oppmerksomheten!

Litt om Senja Hundeklubb

Fra formannen i SHK har vi mottatt følgende lille referat: **Vihåper de andre klubbene vil følge eksemplet.**

SHK har nylig avviklet et noe forsinket årsmøte. Dette ble preget av en livlig debatt om klubbens hovedaktivitet, fuglehundsporten. Fra medlemmer var det innkommet forslag om opprettelse av eget styre for fuglehundgruppa, og atskilt økonomi fra hovedklubben.

SHK har 33 fuglehundeiere blant sine 42 medlemmer, så forslaget omfatter de fleste medlemmene. Imidlertid ville ikke årsmøtet skille ut fuglehundeierne i et for markert forhold til resten av medlemsmassen, og gikk etter en saklig debatt inn for et forslag som organiserer gruppa slik: Det velges 3 personer til gruppestyre, disse fremlegger et budsjett for hovedstyret og leder fuglehundgruppas aktiviteter. Formann i gruppestyret har vanlig møterett/stemmerett i hovedstyret.

Det bør ikke stikkes under en stol at dette forslaget fikk, etter noens mening, for vag utforming, og enkelte bebudet forslag om vedtektsendring til neste årsmøte, med navneendring av klubben til Senja Fuglehundklubb. Vel, vi hundefolk er ikke enkel å tøyte når vi brenner for en sak. . .

Fuglehundgruppa fikk i oppdrag å konstituere seg selv, og dette skjedde på et møte etter årsmøtet. Gruppa fikk denne sammensetning: styremedlem: Geir Lorentsen, Steinar Berntsen, formann: Lauritz Simonsen. Vår mangeårige oppmann for jakt, Ole

Mathisen, ba seg fritatt for verv, men ble med akklamasjon valgt som formann for jaktprøveutvalget, med **to kvinner** som medlemmer. Dette ble Vigdis Lorentsen og Inger Lorentsen, dyktige og aktive prøvedeltakere begge to. Inger ble bl.a. klubbmester, på årets vinterprøve. Vi får tro det er en tilfeldighet at alle nevnte unntatt Steinar Bertnsen, driver med pointer?

Av andre ting som skjedde på årsmøtet, kan nevnes at SHK vedtok å «stjele» Tromsø Hundeklubbs idé om Mann og Hundpokalen, bare det at vi endret navn til Hund og Førerpokalen. Vi vil nødvendig beskyldes for diskriminering i disse tider, da spesielt når vi har kvinnelig klubbmester.

Videre skal det i år kjempes om en vandrepremie oppsatt av undertegnede, hvor både skyteferdigheter og prøvedeltakelse teller med ved kåring av vinneren. Premien tilfaller den som har best resultat på lerduebanen og samme år fører hund til premiering på jaktprøve.

I sommer har det tross i ferietid, vært en del aktiviteter i klubben. Vi har leirdueskyting hver 14. dag og dessuten arbeider Fuglehundgruppa med eget baneanlegg. Dressurkurs og kløvinstruksjon samt apportprøve har vært avviklet med brukbar deltakelse. Nå håper vi bare på at SHK skal ta sin del av kaka på høstens fuglehundprøve.

Hilsen
Lauritz Simonsen

VETERINÆR- *Spalten*

Under denne vignett vil veterinær Ingolf Hansen, som til daglig arbeider ved «Rypefarmen» i Tromsø, komme med aktuelle artikler om hund og hundesykdommer.

Smittsom mage- og tarmbetennelse hos hund forårsaket av parvovirus

Diare og oppkast forekommer ofte hos hund. Årsakene kan være mange. Det kan være enkelttilfeller som skyldes feil foring f. eks. forspising, brått forskifte, bedrevet for, og tilstanden kan dessuten skyldes bakterie- og virusinfeksjoner. I det siste tilfellet er gjerne sykdommen mer eller mindre smittsom. Ved virusinfeksjoner kan sykdommen spre seg som ild i tørt gress.

Sommeren 1978 ble det i USA for første gang påvist **parvovirus** i forbindelse med et utbrudd av mage-tarmbetennelse hos hund. Sykdommen spredte seg raskt over hele USA, og vel et år seinere hadde den spredt seg til Australia, England, Tyskland og Frankrike. I oktober 1979 ble sykdommen påvist i Sverige, og et par måneder senere var den registrert her i landet.

Parvovirus er en **virusgruppe** som forekommer hos flere forskjellige dyrearter, — eksempelvis mink, storfe, svin og katt. Det er imidlertid slik at det er én bestemt parvovirustype for hver dyreart. For eksempel vil det parvoviruset som smitter katt, — og som forårsaker kattepest, en velkjent og alvorlig kattesykdom, bare kunne smitte katt.

Hvordan kunne så denne hundesykdommen plutselig oppstå for et par år siden? Det er vel kjent at virus kan forandre seg ved **mutasjoner**, og en tror at hundeparvovirus har oppstått ved en mutasjon i aktepestparvovirus. Det er nå klart at hundeparvovirus tåler sterk

kulde og kan overleve i miljøet utenfor hunden i lang tid. Dette er sannsynligvis årsaken til at sykdommen har spredt seg så raskt.

Parvovirusinfeksjon hos hund karakteriserer seg ved kraftige brekninger som etter noen dager følges av kraftig diaré. Iblant kommer imidlertid oppkast og diaré samtidig, og i blant ser en tilfelle av bare oppkast og bare diaré. Diaréen kan variere fra vannaktig og sprutende til svært blodig. Allmenntilstanden til angrepne hunder er vanligvis sterkt nedsatt, en del hunder kan knapt stå på beina. De fleste hundene kommer seg raskt etter behandling, mens noen få svarer dårlig på behandling og dør. Det er de mellomstore og store hunderasene som er mest utsatt. Valper mellom 4 og 8 uker kan brådø uten forutgående symptomer, og majoriteten av hundene som angripes alvorlig er under ett år. Enkelte hunder får betennelse i hjertemuskulaturen, og dette kan føre til langvarig nedsatt allmenntilstand.

I dag er parvovirus hos hund utbredt over det meste av sørlige Norge til og med Trøndelag. I Nord-Norge er så vidt jeg har klart å bringe på det rene, sykdommen ikke sikkert diagnostisert. I Tromsø-området har det imidlertid pågått en epidemisk hundediaré siden februar 1980. Svært mange hunder har vært smittet og 12—13 hunder har dødd. Det er tatt en del prøver av hunder som har gjennomgått sykdommen, men pr. 15. juni er ikke parvovirus

positivt diagnostisert. En tror likevel at parvovirus er årsak til epidemien.

Hva skal en så gjøre når hunden en eier får kraftig oppkast og diaré? Personlig ser jeg det slik at en først bør snakke med veterinær over telefon, og ikke trekke med seg dyret til veterinærkontoret. Dette er viktig for å kunne begrense virusmengden på veterinærkontoret — en plass hvor syke og svekkede dyr stadig behandles. I mange tilfeller vil veterinæren kunne bestille medisin og sette i gang effektiv behandling pr. telefon. Den viktigste behandlingen er å erstatte væsketapet hunden har hatt p.g.a. diaréen og oppkastet. Dersom hunden ikke brekker seg sterkt kan hundeeieren selv gi en salt- druesukkeroppløsning gjennom kjeften. Brekker den seg må veterinæren til med væskeinnsprøytinger under huden. En hund som er sterkt svekket av parvovirus vil lett kunne pådra seg bakterieinfeksjoner av for-

skjellig slag, og derfor vil væsketilførselen ofte bli kombinert med antibiotikabehandling mot bakterier. Mot selve parvoviruset har vi i dag ingen medisin. Hunden vil imidlertid selv lage immunstoffer som etter hvert tar knekken på viruset, og etter en slik infeksjon regner en med at hunden er immun mot parvovirus resten av livet. Når oppkastet og diaréen har gitt seg er det viktig at hunden får diett og ikke anstrenses. Velegnet diett for hund er kokt ris, kokt fisk og kokt kjøttfarse.

Det er vel ikke tvil om at vi nå har fått en ny smittsom hundesykdom til landet. Hvor stort problemet blir i framtiden er det vanskelig å si noe sikkert om. Amerikansk vaksine er nå tilgjengelig, og personlig tror jeg at NKK og veterinærmyndighetene etter hvert finner framtid til et opplegg som kontrollerer denne sykdommen like effektivt som vi i dag kontrollerer valpesyke og smittsom leverbetennelse.

MARITIM CENTER A/S

9001 TROMSØ

BOX : 1099

EVINRUDE

DU FINN OSS
I STRANDGATA

TEL. 083/81842

Mosjon av jakthunden

TIL
DEBATT

Etter at sommerferien nå er slutt og man begynner å tenke for alvor på høsten med jakt og jaktprøver, kaster man et blikk på jakthunden som etter en rolig vår og sommer kanskje har fått «litt for mye belegg» rundt ribbena. Den neste tanken som melder seg, er at her må mosjonering til, for en hver jeger som har hund bør kjenne uttrykket: «Først når man trener sin hund ordentlig er man snill mot den».

Men så er den måten man skal trene hunden på som kanskje ikke alle er enige i. Det som jeg reagerer på er de mange som finner fram sykkel, binder hunden fast i bagasjebrettet og trør til det lille de klarer. For dette skal gå fort, hunden skal være «klar» på en uke, toppen fjorten dager. Hvor mange ganger ser man ikke syklisten først med ei «skinnfille» hengende etter i så stram line at du ikke er sikker på hva som vil ryke først hode eller lina.

Det første som kan skje med et slikt vanvittig mosjonsopplegg er at man ganske enkelt kan sprengre hunden. Det andre er at potene ødelegges istedet for å herdes med slik kjøring på asfalt. Det tredje som hender blir på det sykkiske plan. Når du henter fram klærne som du bruker når dere er ute trener, stikker hunden av og gjemmer seg, og hele mosjonsopplegget både for hund og jeger kan betegnes med ett ord, **STRESS**.

Det er klart at sykling godt kan brukes som treningsform bare det skjer på en vettug måte. Man må jo aldri glemme å la hunden få bestemme tempoet. Kan man så videre unngå asfalt, som kanskje blir mer og mer vanskelig, så er jo det absolutt det beste. Foretrekk skogsveier og stier hvis muligheten er til stede. Det er også forståelig at ikke alle hundeeiere kan trene sin hund hver dag, men den bør bare ikke glemmes av, og plutselig oppdages en uke eller fjorten dager før jakten begynner.

Tenk på fuglehunden som skal gjennomføre en jaktprøve som kan strekke seg over 3 timer og mer, den trenger å være i god kondisjon. En tanke til er jo at den som trener sin hund, kanskje med løping i skog og mark, samtidig kommer i god form selv til å kunne gjennomføre en jakt sesong.

Den beste form for mosjonering er vel når hunden kan slippes løs og mosjonere seg selv, men dette kan man ikke gjøre hele året. Båndtvangen setter jo en effektiv stopper for denne form for morsjon. Kanskje er det båndtvangen som er årsaken til at så mange så lett tar til sykkel når hunden skal trimmes. Det er fullt mulig å løpe med hunden i lenke på stier eller skogsveier, men dette gir vel for «mye» mosjon til eieren.

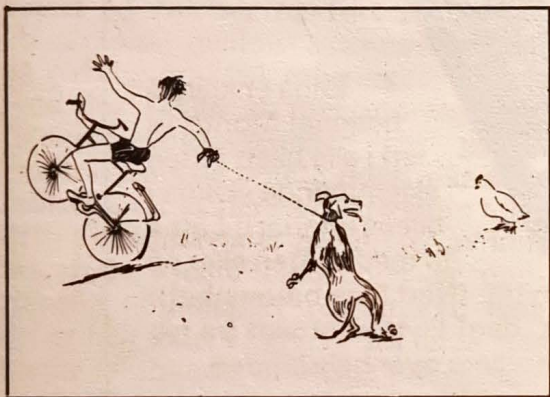
På vinterføre finnes det også gode muligheter for trening av hunden. F.

eks. trekking av pulk, eller at man ganske enkelt lar hunden springe i løs snø.

Gledelig nok er de fleste jegere klar over hvor mye den jevne treningen av hunden betyr, spesielt kanskje når det gjelder fuglehunder som skal igjennom en lang jakt- og jaktprøvesong. Her vil som sagt en dårlig trent hund falle fullstendig igjennom. Men også for en hund som skal brukes på utstilling er en rett utviklet muskulatur viktig, og dette er også et produkt av jevn og riktig trening.

Til slutt vil jeg si til alle som kaller seg jegere og som påstår at hunden er vår beste venn: La oss stille pent med vår venn. La den få den mosjon den trenger, slik at den får en sjanse til å oppfylle de krav som vi setter til den. Da først får man virkelig glede av den.

A. O.

Nytt fra Sverige

Vårprøve Duved 3-4 maj.

På vårprøven i Duved ble det gitt en 1. premie. Denne gikk til norskoppdrettet hund. Pointeren «Dierbmes-Varre SKOTT Reg. nr. N 9488/74. Oppdretter Halle J. Nilsen, Narvik. Eier Roland Holmgren, Sverige.

Ved dette ble «SKOTT» Nordisk Utstillingschampion.

Jakt med hund eller uten hund

Ofte hører man om hvor stor skade en jeger med hund gjør på småviltbestanden, og kanskje mest av dem som ikke går på jakt.

Har nå drevet litt jakt de siste 20 år, fem år med hund. Resultatet av antall ryper er omtrent det samme, som før og etter jeg fikk hund.

De første ukene kan nok jakt med hund gi bedre resultat, men senere på høsten og vinteren blir resultatet det motsatte.

En del av årsaken til det, tror jeg, er gleden av, samarbeidet med hunden under jakten. Bedre kamerat med på jakt, kan man vel ikke få. Jeg er ikke så opptatt av og skyte mest mulig fugl som før, da jeg ikke hadde hund. Når jeg i tillegg ser hvor mange sårede fugl som hunden finner, vil jeg si at det helst skulle ha vært påbudt med hund på jakt.

Etter at jeg fikk hund har jeg kommet i kontakt med en god del jegere med hund, og jeg er svært forbauset hvor lite fugl som blir skutt av dem. De fleste går jo mer inn for jaktprøver og hundeutstillinger enn for jakt. Jeg tror det er en stor misforståelse ute og går hos den som tror at vi som kjøper en jakthund gjør det for og få mest mulig i fryseboksen.

Håper vi i fremtiden kan jakte i lag, de som ikke har hund og de som vil ha det forholdsvis store arbeidet som det er og ha hund.

Asbjørn Stavnes.

SALORA

Ny - unik mobiltelefon

Enda enklere å
betjene! Monteres
lett i alle biler. (Uten
skjemmende skader i
bilens interiør)! Lett å
ta med i båten eller på
hytta. (Nett liten bæreenhet)!

Koster deg bare 10-15 kroner pr. dag! Flyttes lettvisnt fra bil-
til-bil! Servicetilbud hos 40 forhandlere over hele landet!

P.A. Berg

Elektro

Telefon (083) 80762. Vestregt. 2 - Postboks107 9001 Tromsø

RADIOTELEFONER — SKIPSELEKTRONIKK

Innavl . . . blodskam eller hemmelig suksess til bedre hunder?

Odd S. Marhinussen.

Noen hundeeiere tror at innavl leder til «halvidioter». Men faktum er at det kan være den beste og sikreste måte til å få utvikle de beste jakthunder.

I de senere år har innavl mer eller mindre vært bannlyst av noen avlsråd, dette har heller mer eller mindre vært basert på følelser og ført tilbake på «blodskam» mellom mennesker, enn på virkelig praktisk erfaring. . . Det er synd for saken at mer moralske og følelsesmessige grunner har preget hundevæsen i de senere tider, når man beviselig vet at flere av våre store hunder i Skandinavia er produkter av innavl, flere kjente blodslinjer er opprinnelig kommet av ren innavl, men det er helt klart at grener fra enda mer kjente jakthunder er mistet under marsjen på grunn av engstelsen for å bruke sterkt beslektede hunder i avl. . .

Den vanligste innsigelsen: «man får et gjeng med nervøse, skye, ville halvidioter».

Dette er mye mulig. Det har vært eksempler på hunder bl. a. gjennom fardatter-kombinasjon har blitt sluppet i fjellet på fugl og ikke viste seg mer den dagen, og heller ikke har sluppet fremmede inn på gården i en avstand av 20 m, og dette var en tisse. . .

Dog, på den andre side er det kjent at den irske setter bl. a. i USA ble brakt tilbake til en jakthund ved hjelp av ren innavl. Det samme med pointeren derborte, i et av våre naboland,

ved hjelp av innavl har de greid å holde oppe sin høye jaktlige standard «blodslinjer».

Det som er essensielt ved innavl, og som er viktig å fatte er at både gode og dårlige egenskaper, som ved all annen avl, også selvsagt vil fremkomme.

Så, derfor la oss hive følelsene overbord, og kun se på innavl ut fra et rasjonelt synspunkt. Hvis vi forstår den nytte, men også den begrensning som ligger i dette, og i tillegg legge til vår viten og erfaring så er muligheten for å avle bedre og større bredde m.h.t. jaktlige anlegg.

Arve-egenskapene og selve «valpeproduktet» er igjen et produkt av generekkene. Hver celle hos en hund inneholder/består av 39 par av kromosomer. Alle celler i et individ er identiske. Og hvert kromosom er bygget opp av et ukjent antall av gener.

Vi kan sammenligne dette til et hullkort i en EDB-maskin. Hvis vi visste betydningen av hvert gene så kunne vi plote dette ned. Hver gene er bestemmende for noe hos hver hund, f. eks. hodeform, haleføring, ørefeste, farve på øyne, så vel som gemytt, jaktlyst, kort sagt de dyktigheter vi ønsker. Noen gener bestemmer typen, mens andre bare er med å moderere genene som igjen er typebestemmende.

Derfor, når vi betrakter alle mentale og psykiske trekk hos hunder, såvel som det faktum at to individer aldri er

lik, så er kombinasjonsmulighetene utrolige mange.

Derfor om vi hadde mulighet for lære, oppfatte og ikke minst bruke den enkeltes genes betydning for å gi oss de ønskede egenskaper i en hund, så kunne vi ved hjelp EDB/Computer parre teoretisk to individer og forutsi oss det antall av de mulige kombinasjoner og egenskaper som ville prege avkommet. Igjen ville vi bli overrasket over hvor store kombinasjonsmulighetene ville være, ja utallige. . . Ingen tisper kunne i løpet av sin levetid valpe så mange valper at det ville kunne skje at to valper ville bli helt like med hensyn til utseende og egenskaper for øvrig. . .

De gener som utgjør et kromosom har igjen egenskaper som ytterligere kompliserer det endelige resultat, for enten er de dominante eller ressesive (vikende). Det må altså et genpar (ofte flere) for å gi en bestemt egenskap. Noen av disse kan således mer eller mindre forutsies på forhånd i hundeavlen, bl. a. pelsfarven.

Farven sort er dominant, (kfr. kryssning gordon og eng.setter), derimot hvitt, gult og brunt er ressesive. Kort kan man si at parrer man en sort hund som bærer to genpar (homozygot) for sort, med en hund som har et hvitt, gult ressesivt anlegg (genpar med to ulike gener) er den siste heterozygot, og avkommet blir sorte og blir altså heterozygot med hensyn til fargen. Derimot ønsker man ikke den sorte farge, parrer man to rød/hvite, gul/hvite med hverandre, og sorte valper kan da teoretisk ikke forekomme.

Skulle vi ønske avkom med den sorte pelsfarge, må man bruke en «renavlet linje» som bærer genpar — homozygote for den farge, og kullet blir sort.

Og her ligger egentlig kjernen i dette med innavl. . . . vi ønsker å «få ut de genpar som gir oss de ønskede egenskaper», og dette gjør vi lettest ved å forsøke å skaffe oss de doble genpar

med de ønskede egenskaper gjennom dobbel dose fra parringshundene. . .
DEN SIKRESTE MÅTE TIL Å GJØRE DETTE PÅ' ER DERFOR Å PARRE NÆRT BESLEKTEDE INDIVIDER. . .

Den gamle og aksepterte definisjon for innavl er å parre hunder som har minst 50%, eller mer slektskap med hverandre. Dette inkluderer således bror og søster, far og datter, mor og sønn, kusine med kusine, bestefar med bestemor.

Grunnleggende regler i arvelære.

Linjeavl derimot, er å parre hunder fra samme familie (blod), men ikke nært beslektet. F. eks. hunder med samme besteforeldre, eventuelt oldeforeldre.

«Outcross», er således å parre ubeslektede individer, eller individer som er beslektet, men langt, langt ute i anetavlen. Og denne form for avl er vel den som i dag brukes, med bl. a. vel-signelse fra de respektive klubbers avlsråd.

Mens vi alle kan forstå disse definisjoner og grunnleggende regler i arvelæren, så har vi vanskelig med å fatte hvor det hele i grunnen unøyaktig fungerer. F. eks. hvis vi parrer vår tisper med et ubeslektet individ av samme rase, vil valpene komme til å variere i meget stor grad, både mht. utseende, gemytt og jaktlige anlegg. Ja, det er teoretisk mulig at en bror og søster i det kull kan bli så «genetisk forskjellige», at de er «ubeslektet», når det gjelder deres sammensetning av gener. Parrer man denne søster/bror kombinasjon kalles det innavl. Gene-

tisk kan det imidlertid være «et outcross» p.g.a. sammensetningen av ulike genpar. . . . På den andre siden, er det mulig å finne en ubeslektet hann og en ubeslektet tisper som på alle måter synes å likne hverandre fullstendig. De behøver altså ikke være i slekt overhodet, men likevel kan de bære de samme gener for farve, hodeform, stabilitet, jaktglød m.v. Parrer vi disse sammen, er det ikke innavl, mens det rent arvelig/genetisk er det likevel innavl ut fra at de begge forener de samme gener for de ovennevnte trekk. . . .

Blodslinje og avlsarbeid

Altså, for å drive innavl er det essensielt å forstå at ved denne avlsform så dobler man alle genpar, både GODE OG DÅRLIGE. Og da nytter det ikke å avle på bare hundenes **gode egenskaper og sope de dårlige under teppet**. . . Dog, kan de dårlige egenskaper i «sine blodslinjer» være ressesive og således skjulte, det må man ikke glemme at det er lettere å avle de dominante egenskaper vekk enn de ressesive.

Så har man derfor en «blodslinje», så er innavl den beste måte å teste at blodet holder mål. For hvis ikke blodet er sunt og godt, valpene ikke normale, og sunne, så bør parringen ikke gjentas og kullet avlives. Det idéelle vil være å ha kullet gående til de er ca. året, og så plukke ut eventuelle individ som ikke holder mål, resten beholdes og brukes igjen i avl. dette for å lukke bort de uheldige egenskaper i «blodslinjen».

Men logikk, teori bygget på eksakt viten, og argumenter er likevel ikke nok til å overbevise tvilere, men rene avlsresultat og jaktprøveresultater vil muligens hjelpe. .

Vindens VILL og Vindens Vargis, eng.settere som er halvsøsken, samme mor, Ch. Ekeli Tussa, ble parret og ga en av de mest kjente settere vi noen sinne har hatt i landet, nemlig Ch. Vindens Tricolor og hvor samme kombinasjon ga Vh. Vindens Tussa, den ene tok kongepokalen i 49 den andre i 1950. Tussa var i tillegg en avlsmatador, hun er mor til: Ch. Kollens Sun, Kollens Bonnie og Kollens Lisa.

Barnebarn: Ch. Rugldalens Jeppe, Ch. Vettafjellets Connie, Prikkens Ranja, Vestfjellets Mira og Acket Pet.

I Finland må nevnes Urho Perkkos avlsarbeid og de blodslinjer han skapte og som vi her på bjerget selv i dag flyter på, nemlig kennelnavnet Perkon og hvor bl. a. Perkon Vala var et resultat av innavl der foreldrene var mor og sønn, nemlig Perkon Tutka og Perkon Pouta, begge DblCh. Ch. Perkon Vala ble parret med Ch. Perkon Vire og som ga den skandinaviske avlsmatador Ch. Perkon Peli, hele tida en meget sterk inn- og linjeavl. . . . og slik kan man fortsette til pointeravl av høyeste klasse i Sverige, hvor Heinz Ekman i Finland gjennom slike avlsmetoder, igjen har fått den irske setter med om å konkurrere på jaktprøver derborte. . .

For at dette med avl skal gi resultater så må oppdretteren ha en klar målsetting skal han han prefere eksterior på bekostning av «jakt-hunden», skal han forsøke å få både i «pose og sekk», eller tenker han som så at «den bikkja som er av ypperste merke i fjellet og på prøver for meg også den vakreste».

Rent jaktlig er det i alle fall fire egenskaper som enhver oppdretter bør bestrebe seg på å få «nedavlet» i kullet:

1. Jaktlyst — utholdenhet
2. Nese
3. Stil
4. Gemytt, dressurmottakelighet.

Det er altså viktig å få disse egenskaper samlet og stabilisert i sin

Klare Målsettinger i avlen

«linje». Derfor må man huske at innavl dobler genparene og også forsterker de defekter som blodet eventuelt bærer og som vil gi seg uttrykk hos valpene. Men er «slekta og blodet» sundt og bærer de egenskaper vi har prioritert, så vil innavl være den sikreste måte til å bringe disse egenskaper videre og holde de vedlike i «stammen».

Derimot vil det vi kaller som vanlig avl, ofte kunne virke «uttynnende» eller sogar ødelegge de omtalte egenskaper.

Det må også understrekes at innavl ikke er veien å gå for å skape den «ene store stjerne». . . Det idéelle er at «stjernen» skulle innavles på for å skape den stabile stamme som har de som før nevnte jaktegenskaper, og som tidligere nevnt så har jo noen oppdrettere med suksess gjort dette. Deretter innavles det for å holde disse kvaliteter i stammen. Teoretisk skulle man få en høyere prosent av gode hunder, men sjelden eller aldri ville man skape en som blir bedre enn «stamfaren» . . .

Imidlertid når en stamme er gjennomavlet og stabil og det er behov for ytterligere forbedringer eller ønske om å «avle frem den store jaktmatador», da går man ut og henter nytt blod, og den «vise oppdretter» henter selvsagt dette fra en gjennomavlet stamme av innavl. Genpar fordoblet fra gode egenskaper fra begge sider gir flerfoldig større sjanse. . . og innavl er den måten man kan mest effektivt eliminere på. . .

Vi har godt utvalg i

HUNDE- UTSTYR

Pris
hundemat
Våpen

B·K·
OTTEM
E SØNNER

9510 Elvebakken
Tlf. 37 305 · 37 306.

CK/CACIT-tildeling på våre høyfjellsprøver

Det har i den senere tid vært en del debatt omkring dette tema. NKK's Hovedstyre vedtok på møte den 28. august 1979 følgende tolking av CK/CACIT tildeling på høyfjellsprøve, sitat: «Hvedstyret tolker reglene for tildeling av CK/CACIT slik at for å bli tildelt CACIT må en hund foruten å ha vist særdeles fremragende prestasjoner **også ha vist alle funksjoner unntatt rapport.** For tildeling av CK må hunden ha vist særdeles fremragende prestasjoner, **uten** nødvendigvis å ha vist alle funksjoner». Sitat slutt.

Det debatten dreier seg om, er da hvorvidt en påvisning av felt vilt er en fremragende prestasjon?

Det kan trekkes fram noen prøve-regler som berører dette emne.

1. Pkt. 22 (hovedgrunnlaget for bedømmelse) sier bl. a.: «dernest at hunden yter jegeren hurtig og korrekt hjelp til å komme i besittelse av felt eller skadeskutt vilt».

2. Pkt. 23 B — korrekt oppport er ønskelig, korrekt påvisning kan godtas.

3. Pkt. 25. For å bli tildelt 1. AK bør hunden, når det er felt fugl for den, apportere framfor å påvise.

At påvisning kan være lite effektivt (fremragende) vil jeg gi et lite eksempel på.

For mange år siden skulle jeg ha en jakthund i pensjon i 14 dager. (Hunden var en engelsk setter, uten at jeg dermed har antydning at det har noe med saken å gjøre). Jeg hadde dengang in-

gen kjennskap til hunder eller jakt med sådanne. Siden tidspunktet var beleilig (slutten av september) fant jeg ut at jeg skulle gå på jakt med dyret. Etter det jeg i dag vet om jakthunder, var det en stor hund. Vi hadde nok en del problemer med samarbeidet som rimelig var, men lykken sto oss bi, hunden tok stand og jeg ilte til. Rypene leteter og det smeller. En av rypene tar overhaling og mister gradvis høyde. Den klarte imidlertid å seile ca. 100 m før den gikk ned. Nå ville skjebnen det slik at rypa landet i det våte element, en ganske stor innsjø. Rypa landet riktig nok ikke lengre fra land enn ca. 20 m, men en svak vind blåste i vår disfavør. Jeg anså ikke dette for å være noe problem, jeg hadde jo jakthund. Min fremragende kamerat fikk beskjed om apport. Hunden hadde ingen betenkeligheter med å gå i vannet. Den svømte raskt ut til fuglen, svømte to ganger rundt denne, dyttet borti den med nesen, — og svømte på land igjen. Jeg sto bare å måpte. Jeg sendte hunden ut igjen, og det samme gjentok seg. Slik drev vi på i timevis, og jeg tror ikke jeg overdriver når jeg påstår at hunden påviste fuglen minst 40 ganger. Da vi gikk fra rypa pep hunden.

Jeg hadde dengang aldri hørt om påvisning av felt vilt. Hadde jeg det, ville jeg jo skjønnet hvor «fremragende» den første påvisningen egentlig var, latt rypa ligge der den var, og gått hjem!

Geir Kristiansen 9815 Nyborg.

I FOKUS

INGOLF
HANSSEN

Veterinærspaltens Ingolf Hanssen

Intervju: ved Egil Børge Mikalsen.

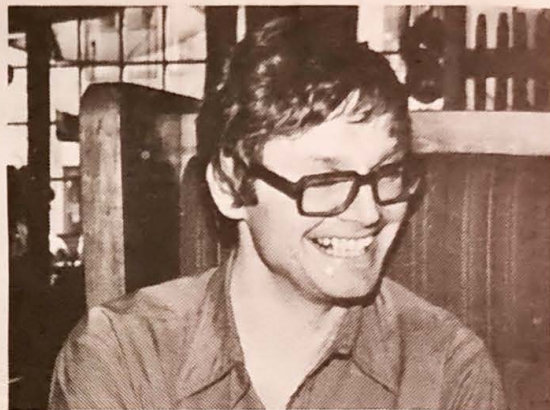
Foto: Bjørn Svinsås.

Rammen rundt intervjuet kunne ikke være bedre: havets vilt så som brei-flabb, steinbit, torsk, sei, sild, lodde, skjell etc. nydelig tillaget av Fiskekrogens høyt skattede kokk Sepp Perger.

Før intervjuobjektet ankom satt vi med en smule bange anelser for som fotografen sa: «Er vi sikker på at han spiser fisk, det sies at veterinærer bare spiser stempla mat?»

Våre bange anelser ble gjort til skamme. Ingolf Hanssen, veterinær, uteksaminert i Oslo 1970, 35 år, 3-barnsfar, for tiden ikke hundeeier, fra Strinda utenfor Trondheim, og smilende og hyggelig som mange hundeeiere fra Tromsø kjenner han, viste å sette pris på nordnorsk fisk tilberedt på «Østerisk maner». (Perger er fra Østerrike).

Etter embedseksamen arbeidet han halvannet år på avlsstasjonen for Norsk Rødt Fe. Der var det ikke mindre enn 100 avlsokser. Hvorvidt det var av frykt for å bli påvirket av miljøet at han ønsket å søke seg bort fra avlsstasjonen og begynne i vanlig prak-

sis skal være usagt. Skjebnen ville imidlertid at han begynte å tenke på å anskaffe seg hund. Dette fikk ham til å ringe sin gamle venn Johan B. Steen.

Det ble lite hundepprat i første omgang. Dette var i 1972 og Steen var da nettopp utnevnt til professor i Tromsø og var i ferd med å etablere rypefarmen. Her trengte han en til å arbeide med viltsykdommer, og dermed var Ingolfs framtid mer eller mindre fastlagt: 3 år med studier i Oslo, feltarbeid i Tromsø om somrene og fra -75 av, jobb i Tromsø, først som stipendiat nå som amanuensis eller universitetslektor.

I Tromsø har da oppdrett av rype vært det som har tatt mest av hans arbeidstid. Spesialfeltet har vært å finne ut mest mulig om rypas biologi og hvordan den livnærer seg. Ikke minst har han forsket mye på hvordan rypa overlever på den skrinne vintermaten. Videre har han prøvd å finne sammenhenger mellom tilgang og kvalitet på maten og kyllingsproduksjonen. I denne forskinga er rypefarmen av uvurderlig nytte. Her har man rypene i fangenskap og kan kontrollere og variere tilgangen og kvaliteten på maten.

Vitenskapelige artikler i forståelig språk

Ved siden av drives selvsagt et utstrakt arbeid i felten. Selv har Ingolf gående et 4-årsprosjekt på Ringvassøy i Tromsø. Dette ble begynt i 1977. Her ser han spesielt på mattilgangen omkring egglegginga og klekkingen for å prøve å klarlegge sammenhengen mellom dette og kyllingproduksjonen.

Du har mer eller mindre fått være med på hele oppbyggingsfasen til rypefarmen i Tromsø. Har dere bygd den opp etter mønster fra liknende prosjekt andre steder?

Både ja og nei. Vi skal være klar over at noe slikt fantes ikke i Norge fra før av, og selv i verdensmålestokk er oppdrett av ryper temmelig unikt. Det var jo heller ikke meninga at det skulle være noen «rypefarm» i Tromsø. Men Johan B. Steen mente at Tromsø lå ypperlig til for rypeforskning, og klarte ved hjelp av sin utrettelige vilje på relativt kort tid å bygge opp et forskningsmiljø og en rypefarm. At dette er blitt videre kjent skyldes ikke minst at ryper og vilt både interesserer menigmann og forskere.

Veterinæren vår hadde mange lovord å si om Steen og hans egenskaper både som forskningsleder og dyrekjenner. Vi var imidlertid så uerbødige å avbryte med det uunngåelige spørsmål om resultatene, hva med dem?

Resultatene har vi fått. På den korte tiden siden rypefarmen ble skikkelig etablert har vi kommet ut med ca. 70 vitenskapelige publikasjoner og det er vi tålig fornøyde med.

Jamen, regner dere med at de i Norge som er mest interessert i ryper, nemlig jegerne, leser vitenskapelige, engelskspråklige tidsskrift?

Nei, nei, selvsagt ikke. En del av resultatene er å finne i «Rypeboka», men ennå har rypeinteresserte mye å glede seg til. Det tar bare så mye tid og arbeid å skrive om strengt vitenskapelige artikler til forståelig språk. Men jeg kan love at mye vil bli omarbeidet og presentert i det vi nå kaller for jakt-

skrifter. «Fuglehund i Nord» vil nok også bli tilgodesett med noe av dette stoffet.

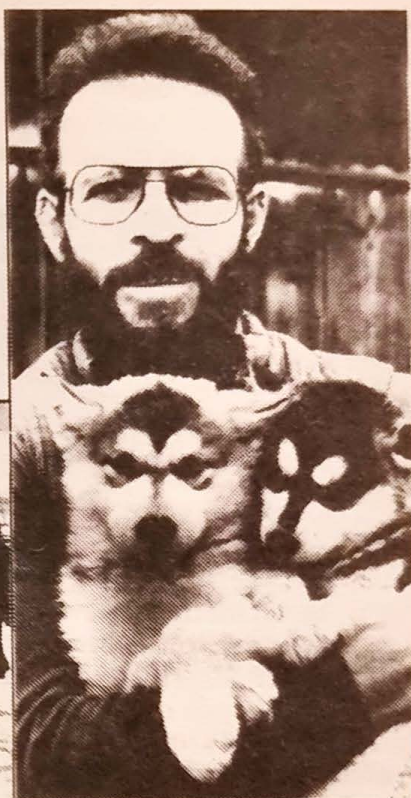
Nå syntes vi at det ble nok av rype-
mannen Ingolf Hanssen. For tiden er du ikke hundeeier, tyder dette på at du har gitt opp den siden av friluftslivet, har rypeforskningen gjort at du har mistet lysta eller overskuddet til å ha hund og drive jakt?

Nei, på ingen måte. Min bakgrunn som hundemann, bortsett fra veterinærarbeidet, er at fra 1961 og til i dag har jeg hatt 3 hunder.

Jeg har knapt nok deltatt på jaktprøver. Dette skyldes både liten interesse for denne sporten og det at jeg har innsett at mine hunder ikke har hatt noe der å gjøre. Grunnen til at jeg nå har vært uten hund en stund er at det er vanskelig å finne en hund som jeg med rimelighet kan forvente skal utvikle de egenskaper som jeg vil ha hos en hund.

Jaha, du er ute etter Derby-fatet eller Kongepokalen neste gang?

Nei, så langt derifra. Selvsagt er jeg ute etter en hund med gode jaktegenskaper, men gemyttet er noe jeg kommer til å sette store krav til. Av jakt-egenskaper forventer jeg et energisk søk i nær kontakt med fører. Stort søk skaper bare problemer i områder med mye tett bjørkeskog, slik som her i Nord-Norge. Disse hundene går mye på egen hånd og får derved muligheten til å gjøre gale ting uten at fører kan gripe inn. Dette gjør igjen dressuren vanskelig.

Trekkhundfører Ernst Müller lykkes med Glufs

EUROPAMESTER 76-77,
SVEITSISK MESTER 76-78,
TYSK MESTER 75-76

Ernst lærte seg å kjøre trekkhund i Alaska hos den legendariske trekkhundføreren Earl Norris. Da Ernst kom tilbake til Europa hadde han med seg tre Huskies, og grunnla da sin kennel, som han kalte Klondike. Det han ikke fikk med seg fra Alaska var et hundefôr som holder mål for krevende og harde forhold.

Ernst har prøvet det meste som er på markedet i Europa og bestemte seg for å bruke Glufs (svenske Doggy). I et års tid har han føret hele kennelen og alle konkurransehundene, kun med Glufs.

Alle hundene er ikke konkurransehunder, men det er trygt å vite at når du gir hunden din Glufs, da får den et fôr som er godt prøvet og som inneholder alle de viktige næringsstoffer, vitaminer og mineraler som din hund trenger.

DOGGY-FODER AB, 447 00 VÄRGÅRDA ☎ 09546-322-21250

Nar det gjelder gemyttet til jakthunden ser det ut til å bli vanskeligere å finne noen med virkelig godt gemytt. I så måte synes det som om avlen har gått i feil retning. Ved avl har det ville søket blitt fremelsket. Kanskje er det en viss sammenheng mellom dette og den rastløsheten vi så alt for ofte ser hos fuglehundene. Vi kan som en sammenlikning se på varmbloodshestene. Disse virker også svært så rastløse og her har en jo i lengre tid avlet nettopp på fart og stil.

Det jeg er på utkikk etter er en arbeidsgamp av en hund. En som kan fungere godt på jakt. Om den i tillegg skulle vise seg å egne seg til jaktprøver vil jeg selvsagt se på det som positivt.

Vi er også nødt til å ta hensyn til at våre hunder tilbringer bare en liten del av sitt liv i skog og mark. Resten av tiden er hunden gjerne et mer eller mindre fullverdig familiemedlem og må kunne oppføre seg deretter.

Her måtte vi stoppe Ingolf i sine meningsytringer. Det går ikke an å bruke opp stoff til flere leserinnlegg i et eneste intervju. Vi får håpe at andre som har dannet seg meninger om denne saka tar pennen fatt og provoserer til debatt i bladet. At Ingolf skal gjøre, det vil være for mye forlangt da veterinærspalten krever mye arbeid.

Lykke til Ingolf, både med hundekjøpet og rypeforskningen.

**Frist for innsendelse
av manus til
«Fuglehund i Nord»
er satt til
1. november**

Adressen er: «Fuglehund i Nord»
postboks 5133
9020 Tromsdalen

Jente med «tæl»

Dette er jente med «tæl». Med mannen på slep drar hun innover fjellet. Med sine viltsugende pointere jakter hun på rype om høsten.

Vigdis og Arild er begge ivrige friluftsfolk. Det er gjennom Arild at Vigdis har fått denne brennende interessen for hundesport. Og rasen hennes er pointer.

Jeg håper Vigdis at vi snart får se deg føre en egen hund på prøve. Det er for få kvinnelige førere her nord. Kanskje burde klubbene tenke på å sette opp en pokal til beste kvinnelige fører?

Å besøke Vigdis og Arild på Senja, være seg på hytta eller hjemme, er alltid en stor glede. Jakt og fiske historier, samt bikjeprat til langt på natt, varmer i hjertet.

Vel, fortsett som du stevner Vigdis, om du ikke fører hund på prøve i høst, vil vi kanskje få se det til neste år?

Hilsen
Lars Kvalheim

Hilsen fra NISK

(Norsk Irsksetterklubb) ved Alf Tjersland

Takk for tilsendt førsteeksemplar av tidsskriftet, det var en hyggelig overraskelse.

Etter mange års jakting og noen få prøvedeltakelser i Nord-Norge, sitter jeg igjen med inntrykket av at dere har mange usedvanlige dyktige to og firbente jegere i landsdelen, men foreløpig få prøvekanoner.

Mange vil vel stille spørsmålet om de raffinerte prøveregler er de rette å legge til grunn for praktisk jakt, de bringer ikke nødvendigvis flere fugl i sekken.

Det blir som med kvinner, eller kanskje jeg skal snakke om kjøttkaker i stedet — man blir nødvendigvis ikke lykkeligere dess flere man spiser. Det er sjelden vi tar frem kaffen etter å ha «rappa til» en fugl på bakken, men kanskje ikke så sjelden etter en vellykket, vrien doublé. Her tror jeg Fuglehund i Nord vil ha en stor misjon, få frem sansen for de raffinerte hund/jeger kombinasjoner, og de gleder disse kan gi. For å få frem hva jeg mener, faller jeg for fristelsen til å gjengi noen linjer fra Johan B. Steens «Rypeboka», under avsnittet om rypeoppskrifter «HOWARDS DOUBLE».

— Dette er en kombinasjon av rypebiff og den beste rypesaus. Den egner seg til en stearinlysaften for to, derfor bør ikke matlagingen ta for lang tid. . . (Les boken for oppskriften).

— Når man er enige om at sausen ikke kan bli bedre, helles den over bryststykkene, og vi setter oss til bords med

tente stearinlys, så skjenkes den godt tempererte rødvin, og vi ønsker hverandre velkommen til bords.

Trekk ut telefonen og koble ut dørklokken.

Dessert er unødvendig.»

Neppe en oppskrift komponert ved skrivebordet, og det er ikke prøvereglene heller. De premierer den ideelle hund.

Jeg har det lønnlige håp om at man lettere vil kunne tolere noen «søringer» i de tre nordlige fylker, dersom kvantumskravet til antall fugl ble redusert og kvalitetsbegrepet til jaktsituasjonen ble høynet tilsvarende. Dette burde i hvert fall gjelde oss som dyrker fuglehundsporten.

Som irsksettermann, men ikke lenger formann i klubben, er det fristende å komme med et par kommentarer om vår rases stilling både sydpå og nordpå. Den bør kunne bli bedre begge steder.

Vi, styret i NISK, er enige om å satse på Nord-Norge, fordi dere har så mye bedre treningsmuligheter enn de fleste sydpå. Vi skal gjøre vårt til å tilføre dere et godt utgangsmateriale, men så blir det opp til dere.

Man bør en gang i blant stille seg spørsmålet om hvorfor noen irsksettereiere stadig kan delta med gode hunder på prøver, mens andre mislykkes. På samme måten som man vil finne ut at 80% av deltagende førere i VK-finale i Norges-mesterskapet er de sam-

VALPE FORMIDLING

IRSKSETTER

Ranja — Skårgangens Atos. Lev. klare 20. september.

Henv. **Hans J. Larsen**, Skillevollen 4, 8616, Båsmo. Tlf. (087) 69 704.

POINTervalper.

«Myrteigens Queen Erika II» er parret med Ch. Dolstadåsens King. Interesserte jegere kontakt Olav Schjetne, 7400 Oppdal, eller Odd J. Arntzen, 8650 Mosjøen. Tlf. (087) 71 415.

FERDIGDRESSERT POINTER TIL SALGS

P.g.a. klimatiske forhold selges «Tarpans Trutt» til jeger/jaktprøveinteressert (2 1/2 år). Trutt er premiert med 1. UK m/Æp på jaktprøve. 1. AK, 1. VK, CERT på utstilling. Perfekt apportør og rapportør.

Henv. **Webjørn Svensen**, Boks 108, 9501 ALTA. Tlf. (084) 35 205/206..

Mannsdominans

At bladet «Fuglehund i Nord» er veldig mannsdominert er sikkert, det skulle vel i grunnen bare mangle, da det er mannen som går på jakt med sin hund og ikke kvinnen.

For det er vel ingen kvinne som slenger børsa på nakken, tar hunden med og går på jakt? Ikke som jeg vet i hvert fall.

Oppfordringen om: skriv til bladet er greit nok, men jeg synes det er vanskelig all den stund man ikke vet hva man skal skrive om, verken av positiv eller negativ art, da man ikke driver med jakt/jaktprøver osv.

Jeg har tenkt litt over dette og kom faktisk på en idé. Kunne det ikke være en mulighet og lage en kvinnegruppe innen fuglehundgruppa, her i Tromsø. Det måtte da være mange ting vi kunne samles om. (F. eks. ved jaktprøver eller hundeutstilling) for å nevne noe. Det er vel alltid oppgaver vi kvinner kunne hjelpe våre menn med.

Jeg tar sjansen og lufter dette i bladet. Kanskje er det dumt, men jeg prøver likevel.

Hva sier dere kvinner? Noen som er interessert? Håper på respons fra dere. (PS. kanskje vi kunne få låne hytta en gang i mnd).

Sunni.

me over årene, med forskjellige hunder.

Fuglehundsport, som all annen sport, krever to ting:

— Et brukbart råemne, og deretter jobb/trening og atter trening.

Jeg tror vi enda har en del ukjente, brukbare irske jakthunder i Nord-Norge, men enten har de for dårlig dressur til å møte på prøve, eller kanskje eieren rett og slett ikke har interesse av jaktprøver.

Vi hadde et oppmuntrende år i fjor, hele 8 premierte irske settere på Nordnorske prøver. I år vil det vel bli enda flere, vi har mange lovende, kjente emner. Men det krever som sagt trening og atter trening om man skal få resultater.

Med vennlig hilsen
Alf Tjersland

Hofteleddsdisplasi hos engelsksettere

Som i de fleste andre raser blant fuglehundene, så finnes HD også i vår. Om problemet er større eller mindre hos oss enn andre, er egentlig av liten interesse. HD er selvsagt uønsket, og hvordan problemet skal løses får de lærde strides om.

Vi må imidlertid skaffe fram noe håndfast å bygge på og vi har alle sjanser til å klare det ved hjelp av røntgenfotografering.

Her sørpå er det meget lett å ordne dette, da avstandene er små, og utlegene blir deretter.

Egentlig er det stor skam at ikke de aller fleste følger Norsk Engelsksetterklubbs appell når det er så lett, men det er vel som med bilbeltebruken.

Nordpå hvor avstandene til røntgenapparat er enorme i mange tilfeller, så forstår vi besværet og utgiftene i forbindelse med HD fotografering. Det kan kombineres med andre gjøremål på steder med røntgenapparat, f. eks. ved utstillinger — jaktprøver.

Å foreslå konkrete tiltak er vanskelig for en som mangler lokalkjennskap, og derfor ber vi om hjelp fra de av dere som vil ta på seg å organisere RØNTGENAKSJON NORD. «Den var det smell i vel?»

La oss ta et skippertak for engelsksetteren — få røntget et stort antall enten de skal avles på eller ei — la eksperdene få noe å bygge på. Da er mulighetene meget store for at vi om noen få år, vet, istedet for å ane og tro.

Med dette håper vi at noen føler seg kallet til en innsats, og send da noen ord til:

Helge Olsen
Tenaljegt, 23,
1600 Fredrikstad
tlf. 032/21709.

I tillegg til det Helge Olsen nevner overfor om Engelsksetter og hofteleddsdisplasi, vil vi få føye til at N.E.S.K. nå fører EDB-kartotek over Engelske settere. I 1980 vil avelsrådet i N.E.S.K. drive en aktiv avelsgranskning med henblikk på hofteleddsdisplasi.

Avelsrådet i N.E.S.K. ser gjerne at ALLE e.s.-eiere, rtg. fotograferer sine hunder. Dette er viktig. Likeledes bør resultatet av denne røntgenfotograferingen sendes inn til avelsrådet.

Det henstilles til dere at resultater fra prøve og utstilling sendes inn.

Min lille personlige konklusjon på dette må bli:

1. Ved utgangen av 1980 skal alle Engelske Settere i Norge være rtg. fotograferte. (Det koster lite, tar liten tid, og betyr veldig mye).

2. Alle hunder som brukes i avl SKAL være rtg. fotograferte. BRUK N.E.S.K.-avelsråd, de har informasjon om de fleste hunder. Avelsrådet ER TIL FOR Å BRUKES.

I Nordland, Troms og Finnmark er det flere steder det går an å få røntgenfotografert sine hunde. Er du usikker på hvor du kan få gjort dette, så kontakt veterinæren på hjemstedet, han vil kunne fortelle deg hvor dette kan gjøres.

Lars Kvalheim.

VED KJØP, SALG OG AVL

av ENGELSKSETTER kontakt først

NESK-Avlsråd, Harald Aune,
Karimoen 20, 2743 Harestua,
tlf. (060) 23 316.

ØYSTEIN OVERREIN

Lirype — noen erfaringer og tall fra undersøkelser av hekkebestander

Vi kan skrive august og fuglehund-
jegernes viktigste og mest interessante
vilt — lirypa — har forlenget lagt bak
seg vår og sommer med utvelgelse av
hekketerritorier, vårspill, parring, hek-
king — og vi får tro — en vellykket
klekking og oppvekstperiode for kyl-
lingene. Nå er kyllingene forlenget
flygedyktige og kullet holder sammen
enten i nærheten av hekkeområdet el-
ler de har trukket høyere opp i ter-
renget, noe som ofte skjer.

Vi er alle interesserte i hva som skjer
nå utover. Hvor stor blir høstens
lirypebestand? Blir det et dårlig, mid-
dels eller godt rypeår? Mange har vel
allerede fått svar på dette ved egne re-
gistreringer i terrenget — om ikke, vil
de nært forestående jaktprøver gi gode
indikasjoner på produksjonen. — Men
la oss nå likevel se tilbake på det som
allerede har foregått i lirypeterrenget.

Tidligere har rypejegerenes opp-
merksomhet kanskje i for stor grad (og
forståelig nok) vært rettet mot liry-
penes liv og levnet i høst- og vintermå-
nedene (jakttida). Hva vet vi f. eks. om
hekkebestanden av lirype og variasjo-
nene i denne? Etterhvert er det foretatt
registreringer flere steder her til lands
for å belyse dette, men i få tilfeller er

dette gjort systematisk og over lengre
tid.

I mitt tidligere virke som viltkon-
sulent i prosjektgruppen Regulerings-
undersøkelsene i Nordland, var jeg bl.
a. med på liryperegistreringer i flere
fjellområder i Nordland i forbindelse
med de planlagte kraftutbyggingspro-
sjekter i Vefsna, Saltfjell/Svartisområ-
det, Kobbelvområdet i Sørfold og
Hamarøy og Hellemoområdet i Tys-
fjord. Undersøkelsene spenner over
flest år i området Østre Tiplingen i
Hattfjelldal der vi nå har fortsatt kon-
tinuerlige undersøkelser i seks år. Re-
gistreringsmetodene vi har brukt er
kort beskrevet: I **mai** går vi faste tak-
seringslinjer langs etter bjørkeliene.
Tre mann på ski går på linje med 40
meters innbyrdes avstand og vi regner
med å dekke et «belte» i terrenget med
120 meters bredde. Vi bruker **ikke**
hund i mai da vi under normalt
gunstige forhold mener å få brukbare
minimumsanslag over bestanden uten
bruk av hund. På denne tiden av året
(mai) er de fleste steggene territoriale
— d. v. s. de forsvarer et avgrenset
område mot andre stegger med spill og
aggressiv adferd. I dette området vil
paret senere hekke. Tidligere har det

vært allment godtatt at denne territoriehevdelsen tar til allerede i mars—april. Senere års undersøkelser på bl. a. Dovre og Sletthallen i Numedal har vist at mange stegger er territoriale også på seinhøsten. Mye tyder på at disse steggene vender tilbake til «høst-territoriet» påfølgende vår.

I juni, når reiret er fullagt og før klekking, foretar vi registreringer etter de samme takseringslinjene på en tilsvarende måte som i mai, men i tillegg bruker vi stående fuglehund. Her er det en fordel med en ikke for storgått hund som lett lar seg dirigere i terrenget. På denne tiden observeres nesten utelukkende steggene da disse ofte sitter på en stein, en forhøyning e.l. og holder vakt innenfor hekketerritoriet. Slike «vaktlokaliteter» er lette å legge merke til p. g. a. ansamlinger

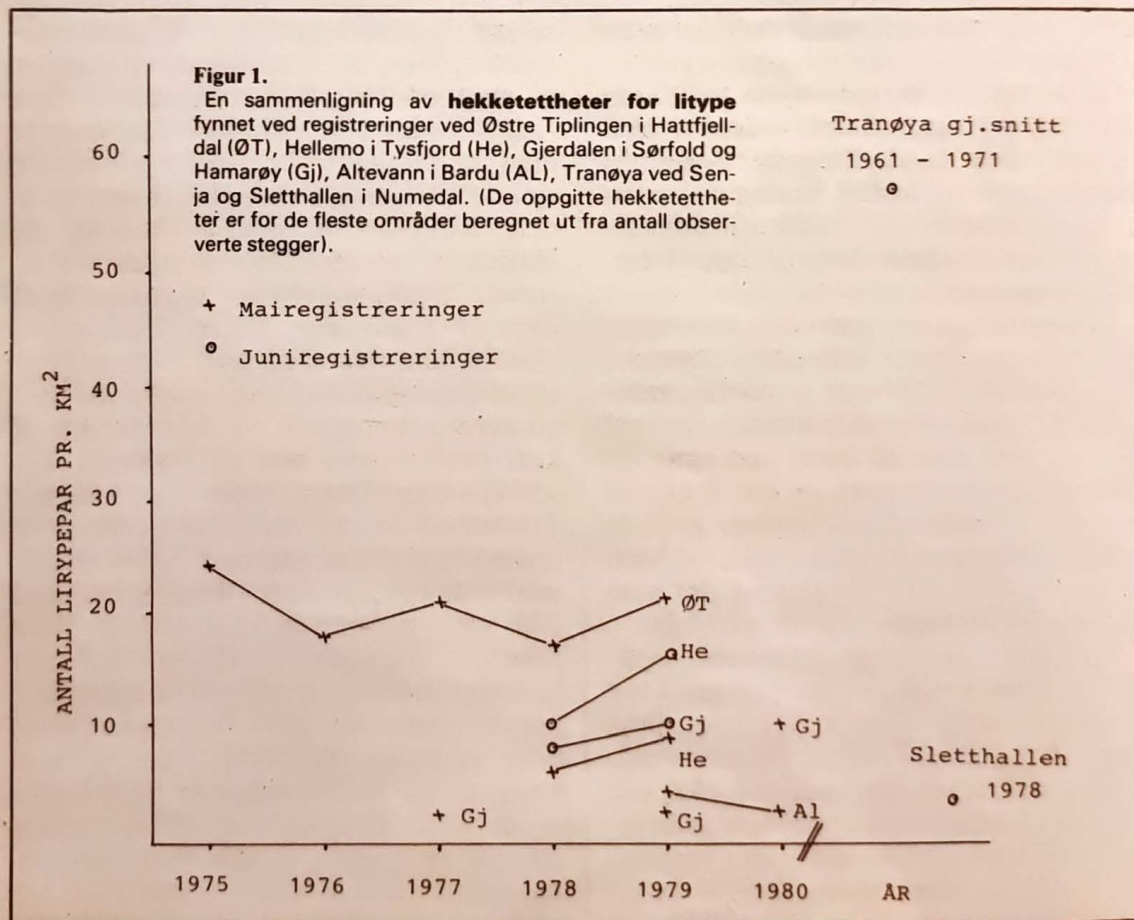
av rypeskitt og fjær fra steggens fjærplukking ved skiftet fra vår- til sommerdrakt. Hønene derimot, ligger på reiret, avgir lite lukt og finnes bare unntaksvis av hunden eller de støkkes.

Ved våre beregninger av hekkebestanden har vi forutsatt følgende: I vårbestanden er det like mange individer av hvert kjønn. Steggene er monogamt territoriale — d. v. s. hver stegg regnes å ha ei høne, men vi er klar over at det iblant forekommer at de har to. På denne måten får vi fram to ulike tall for partettheten:

A. Antall par pr. km² ut fra totalt antall observerte liryper.

B. Antall par pr. km² ut fra totalt antall observerte stegger.

Våre og andres undersøkelser har bl. a. vist (se figur 1):

- Det er store variasjoner i hekkebestanden av lirype fra område til område og fra år til år innenfor ett og samme område.
- Ut fra hekketettheten kan en klassifisere områdene i dårlige, middels og gode lirypeområder. (Østre Tiplingen peker seg ut som et område av sistnevnte kvalitet)
- Variasjonene (relativt) fra år til år synes å være større i de dårlige lirypeterreng enn i de gode.
- Hekkebestanden synes å være størst den påfølgende vår etter et rikt produksjonsår for lirype. (1978 var et «toppår» i Nordland). Likevel resulterer oftest ikke dette i spesielt stor høstbestand. Eggantall, eggkvalitet, predasjon (tap av egg og kyllinger p.g.a. rovvilt), klekkingsresultat, oppvekstvilkår m. m. er her avgjørende.
- Vi kjenner til de sykliske 3—4 års svingningene i rypeproduksjonen. I tillegg synes det å være «langperiodiske» svingninger i hekketetthet. I en lengre periode kan hekketettheten være gjennomgående høy for i en senere periode å være gjennomgående lav. (Eks. Svein Myrbergets undersøkelser på Tranøya ved Senja).
- Variasjonene i hekkebestanden er sannsynlig bare synkrone (har et likt forløp) for nærtliggende områder. Vi ser også at «toppår» for rype kan inntreffe til ulikt tidspunkt for områder f. eks. innen en landsdel.
- Tidspunktet for fast etablering av hekketerritorier synes å variere fra område til område og sannsynligvis også etter hvor raskt snøsmeltinga i hekkeområdet skjer. Tidlig vår gjør at steggene/parene tidligere innfinner seg i hekketerritoriet.

- I noen områder synes det enkelte år å skje betydelige tilskudd til hekkebestanden i tiden mellom registreringene i mai og juni. I Hellemo f. eks. økte registrert hekketetthet fra 6 til 10 par pr. km² fra mai til juni 1978. I 1979 var tilsvarende økning fra 9 til 16 par pr. km². Dette kan skyldes trekk fra vinterområder til hekkeområder sent på våren. (I Finnmark er lange trekk hos lirype allment kjent — slike trekk forekommer etter all sannsynlighet også andre steder. Hvorvidt slike trekk er årvisse og hvor langt rypene trekker, kan en bare få svar på gjennom store, omfattende merkeprosjekter).
- Registreringer av hekkebestanden i juni synes å gi det mest korrekte bilde av hekkebestanden. (Her bør en være oppmerksom på at det kreves dispensasjon fra båndtvangsbestemmelsene i jakt-, bufe- og reindriftsloven for å kunne bruke hund ved registreringsarbeidet).

Til slutt vil jeg tilføye at liryperegistreringene vil fortsette noen år til i to av områdene i Nordland. De fortsatte registreringsresultater er vi svært spente på. Her i Troms har Bardu jeger- og fiskerforenings jaktutvalg siden 1978 drevet registreringer av lirypebestanden vår og høst. Johan B. Steen og medarbeidere ved Rypefarmen, Tromsø Universitet har også gjort svært mye vedrørende lirype. Det ville likevel vært ønskelig at flere fattet interesse for å foreta slike enkle registreringer, da det på sikt ville gi verdifullt referansemateriale og være til hjelp i forvaltningen av rypene. I tilfelle jeger- og fiskerforeninger, grunneierlag, hundeklubber eller andre interesserte ønsker å sette i gang med slike registreringer (eller andre viltstelltiltak for øvrig) er jeg gjerne behjelpelig med råd.

Møter med jaktprøver i «Ultima Thule»

Tekst og bilder: Arne Holmesland.

«Du kommer til et jaktprøvenes Dodge City», sa Trygve Heyerdahl senior — han hadde vært der oppe året før. Jeg var invitert til instruksjonskurs med påfølgende jaktprøve ved Kautokeino i oktober 1971 og var spent på mitt første møte med fuglehunder og deres eiere i det høyeste nord. En viss akklimatisering fikk jeg gjennom litt jakt og trening underveis i Øverbygd i Troms samt noen turer nord på Tromsøya (dette var før Universitetets tid, og det var nok individer av arten *Lagopus Lagopus* rundt radar-domen på Øya). Tre-åringen Kiitos som skulle være med til Finnmark hadde dessuten vært ute på Ringvassøy, der min kone hadde ført ham før jeg kom nordover. — Hva ville nå skje i Finnmark?

Fra flyplassen på Elvebakken i Alta var det Søren som stod for biltransporten til Kautokeino. Det var mørkt og delvis glatt da VW-boblen raste opp gjennom canyonen (i dag mer omtalt

«Kaffelars» putrer ved Stuorajavre.

enn dengang) mot Vidda — de 13 milene til Kautokeino gikk unna i et visst tempo — bare lysene i Masi vel midtveis tydet på folk i området. Søren underholdt om bilskader der oppe — på det blideste Kristiansandske fikk jeg vite at det var svært få småskader, det vanligste var totalhavari når noen dro ut i terrenget med klampen i bønn. Imens dro vi rundt speilglatte svinger i upåklagelig sidelengs stil — bare få sladder fikk høyrefoten fra gassen.

På Turisthotellet ventet Håkon, Christian, Reidar og Henry samt en rad andre deltakere i kurs og prøve — i resepsjonen satt det dessuten en gjeng reinsamer i fullt «ornat» med lasso over skulderen og langkniven like for hånden — de prøvet det lokale brygg, lot til å ha holdt på med det en stund.

Torsdag og fredag var avsatt til kurs. Det var med 12—15 ivrige jegere, og vi la det an med kåseri/spørretime i

hovedkvarteret om kveldene, samt praktiske øvelser i terrenget om dagen — der pausene ble brukt til ytterligere spørretime.

Terrengene mellom Kautokeino og Bidjovagge var utmerket egnet til formålet — ubegrensede arealer og passe blanding av oversiktlige flyer og ruskede bjerkekjerr. Noen cm nysne gjorde desverre forholdene problematiske de siste dagene — rypene ble lette og de noe rå hundene klarte ikke alltid sin oppgave fullt ut.

Til å begynne med var deltakerne atskillig preget av sin vanlige jaktpraksis: la hunden gå dit den vil, og følg etter. Noen avsøking av terrenget i «syd-norsk» forstand var det ikke, og hundenes dressur lot ofte meget tilbake å ønske. Jeg fikk vite at man ikke behøver bekymre seg om slike bagateller — det var plass nok til alle, og ryper nok alle steder til at enhver kunne få det i sekken som han ønsket. Tanken å holde et skudd tilbake fordi om hunden ikke hadde fått visst rent fuglearbeid var meget fremmed for flere av deltakerne, — ble atskillig fugl skutt på regulære eller irregulære støkk, eller endog på bakken?

Mellom slippene på Dirbbavarre.

De fleste av deltakerne på kurs og prøve gikk aktivt inn for å «legge om stilen». Hos andre satt nok gammel praksis fastere — vi hadde problemer med å holde et par av de mest entusiastiske jegere rimelig i hånd — de gikk raskt rett frem i terrenget og presset sin hund frem i sentrum «fra varre til varre». I ett tilfelle forsvant førerens røde topplue over neste høyde, var borte en stund nede i bjerka — dukket så opp og forsvant rett frem over høyden bortenfor. Etter et par timer dukket mann og hund atter opp hos partiet — nei, han hadde ikke syntes det var nødvendig å slakke av på farten eller legge om kursen fordi om vi ropte og bar oss etter ham! Jo, en del «Dodge City» ble det!

Hundematerialet var meget tilfredsstillende — de fleste var engelsksettere med noen pointere og vorstehunder i blant. Atskillige av hundene var «impotert» fra kjente oppdrettere sydpå — så vel Vestfjellet som Sønna-fjellet var representert. De lokale stammene lot til å bestå av meget robuste og sunne dyr, og alle hadde fremragende kondisjon! Atskillig egenrådighet — men det er nærliggende å tro at også h u n d e n e hadde fått sin fast innarbeidete praksis: de gikk dit de selv vil-

«Kiitos» nord på Tromsøya okt. 1971.

le, og ventet at «far» som alltid kom etter med børsen. Å la seg «føre» lå åpenbart under en del av de firbentes verdighet som jakthund! Ikke jeg n ei, er jeg ikke en fri hund?

Det ble ikke så mange premier på prøven. I UK kan jeg huske at Peik, Girjo, Bella og Stallo viste prima taker — med en 3. premie til Girjo som resultat. I AK var det Boy og hans sønn Prins blant de langhårete som gjorde mest inntrykk, mens pointerne Jalna og Girro toppet på sin side. Imidlertid havnet premiene i klassen hos vorstehundene, som var så vidt forsiktige at snefallet ikke satte deres sjanser overstyr slik tilfellet var med de stortgående engelske hundene.

Interesse, gjestfrihet og aktiv innstilling fra alle hold preget mitt første møte med jaktprøvemiljøet i Finnmark. Tre—fire år senere kom jeg tilbake dit til vinterprøve ved Skaidi/Sennalandet, og fant at en enorm utvikling hadde skjedd! Prøvekultur hadde avløst den gamle «Wild West-Finnmark»-stilen, det var nå blitt erfarne førere og dresserte hunder, som med innsats og hell kunne konkurrere med «hvem som helst». De siste 5 årenes ytterligere arbeid i nord har vist at spirene som ble sådd for 10 år siden har båret god frukt.

TERMINLISTE PRØVER 1980

KATEGORI: HØYFJELSPRØVER FOR STÅENDE FUGLEHUNDER

Dato:	Sted:	Påmeldingsadresse:	Kontingent:	Påmeld.frist:
23.-24.8	Røros	Røros JFF, Box 65, 7461 Røros	kr. 130,- UK-AK-VK	8.8
23.-24.8	Melaaheia	Harstad FHK, Box 631, 9401 Harstad	kr. 130,- UK-AK-VK	10.8
23.-24.8	Nøsen	Norsk Irksetterklubb, Johnny F. Andersen, Røyvn. 9, 2032 Maura	kr. 150,- UK-AK-VK	8.8
23.-24.8	Meråker	Norsk Breton Klubb, Leif Romstad, 7870 Grong	kr. 150,- UK-AK	11.8
23.-24.8	Kjærtterengene v/Lillehammer	Norsk Engelsksetterklubb, Svein-Erik Kloumann, c/o Grønvold, 2600 Lillehammer	kr. 175,- UK-AK	1.8
23.-24.8	Saltfjellet	Salten BHK/Bodø JFF, Karl Ranto, 8102 Skjerstad — Terje Lorenisen, Jaktvn. 4, 8000 Bodø	kr. 140,- UK-AK-VK	1.8
23.-24.8	Sirdalen	Rogaland FHK, Per Sananger, Rebakken 43, 4000 Stavanger	kr. 130,- UK-AK-VK	5.8
23.-24.8	Gausdalfjellet	Hedmark og Oppland FHK, Harald Nordli, N.R.F., 2636 Øyer	kr. 150,- UK-AK-VK	1.8
23.-24.8	Dønna	Ytre Helgeland FHK, Ståle Botn, 8800 Sandnessjøen	kr. 130,- UK-AK-VK	4.8

Dato:	Sted:	Påmeldingsadresse:	Kontingent:	Påmeld.frist:
29.-30.8	Hovden	Kristiansand JFF, Signe Eldor, Box 701, 4601 Kristiansand S i samarbeid med Agder F.H.K.	kr. 150,- UK-AK-VK og instr.	4.8
28.-29.-30. og 31.8	Hovden	Agder FHK, Willy Sjøvaag, Kåltoppen 1, 4900 Tvedestrand	kr. 150,- UK-AK-VK	4.8
29.-30. og 31.8	Kongsvold	Nordenfjeldske FHK, Box 935, 7001 Trondheim	kr. 150,- UK-AK-VK	3.8
30.-31.8	Nøsen	Norsk Vorstehundklubb Lillemor Smedstad, Bogstadvn. 22, Oslo 3	kr. 150,- UK-AK-VK	10.8
30.-31.8	Brekken bygd	Norsk Vorstehundklubb, Arvid Borgos, 7470 Brekken bygd	kr. 135,- UK-AK begrenset deltagelse	10.8
30.-31.8	Sulitjelma	Sulitjelma JFF, Truls Ulriksen, 8230 Sulitjelma	kr. 120,- UK-AK-VK	15.8
30.-31.8	Hattfjelldal	Rana JF, Postboks 27, 9613 Selfors	kr. 140,- UK-AK-VK	1.8
30.-31.8	Bygdin	Nord-Aurdal JFF/Østre-Slidle JFF Lage Kvissel Sport, 2900 Fagernes	kr. 150,- UK-AK-VK	18.8
30.-31.8	Altevann	Midt-Troms HK, Fuglehundgruppa Svein J. Stenshorne, 9220 Moen	kr. 150,- UK-AK-VK	15.8
30.-31.8	Maurseth	Vestlandets FHK, Postboks 1154, 5001 Bergen	kr. 150,- UK-AK-VK	11.8
30.-31.8	Sennalandet	Vest-Finnmark FHK, Frank Engh, Kronstad, 9510 Elvebakken	kr. 150,- UK-AK-VK	16.8
30.-31.8	Snåsa	Namdal FHK, Kr. Gullhav, 7760 Snåsa	kr. 150,- UK-AK-VK	18.8
5.-6. og 7.9	Kongsvold	Norsk Engeisksetterklubb, Harald Aune, Karimoen 20, 2743 Harestua	kr. 175,- UK-AK-VK	10.8
5.-6. og 7.9	Hovden	Vestlandets FHK, P.b. 1154, 5001 Bergen SØR-NORGESPRØVEN	kr. 150,- UK-AK-VK	4.8
6.-7.9	Hindseter	Norsk Vorstehundklubb, Liv Rolstad, 2612 Sjusjøen	kr. 150,- UK-AK-VK	16.8
6.-7.9	Herjangsfjell	Narvik og Omegn JFF, Postboks 2038, Frydenlund, 8501 Narvik	kr. 125,- UK-AK-VK	20.8
6.-7.9	Kjærterrengene v/Lillehammer	Lillehammer og Omegns JFF Olav Wister, Halfdan Svartnesvei 10, 2600 Lillehammer	kr. 150,- UK-AK-VK	25.8
6.-7.9	Våvatn	Orkla JFF, Erling Stokkli, 7310 Gjølme	kr. 130,- UK-AK-VK	18.8
6.-7.9	Varangerbotten	Finnmark FL av NJFF, Alfred Ørjebu, Finnmark Jordsalgskontor, 9800 Vadsø	kr. 150,- UK-AK-VK	25.8
6.-7.9	Ringvassøy	Tromsø HK, Fuglehundgr., Lars Kvalheim, 9020 Tromsdalen	kr. 150,- UK-AK-VK	23.8
6.-7.9	Saltfjellet	Rana og Omegn FHK, Postboks 133, 8610 Grubhei	kr. 150,- UK-AK-VK	25.8
12.-13. og 14.9	Kautokeino	Vest-Finnmark FHK, Dagfinn Åsheim, 9500 Alta	kr. 150,- UK-AK-VK	30.8
12.-13. og 14.9	Kongsvold	Norsk Pointer Klub Inger K. Andersen, Chr. Michelsensvei 28, 2010 Strømmen HØYFJELLSPOKALLØPET	kr. 150,- UK-AK-VK	9.8

Dato:	Sted:	Påmeldingsadresse:	Kontingent:	Påmeld.frist:
13.-14.9	Hattfjeldal	Vefsn JFF, Reidar Jacobsen, Ibsensgt. 4, 8650 Mosjøen	kr. 150,- UK-AK-VK	23.8
13.-14.9	Senja	Senja HK, Fuglehundgr., Ole Mathisen, Box 32, 9372 Gilbostad	kr. 130,- UK-AK-VK	1.9
25.-26.-27. og 28.9	Kongsvold	TRIPPELPRØVEN 1980: v/Norsk Gordon Setter Klubb, v/Kjell Arntzen, Postboks 673, 7001 Trondheim NORSK DERBY OG KONGEPOKALLØP	kr. 175,- UK-AK-VK	1.9
27.-28.9	Karasjok	Karasjok JFF/Finnmark FL av NJFF Per Jernsletten, Box 85, 9730 Karasjok	kr. 150,- UK-AK-VK	15.9
27.-28.9	Saltfjellet	Rana JF, Postboks 27, 8613 Selfors	kr. 140,- UK-AK-VK begrenset deltagelse	10.9
11.-12.10	Ringvassøy	Tromsø HK, Fuglehundr., Tore Johnsen, Hagavn. 47 B, 9000 Tromsø	kr. 150,- UK-AK-VK	20.9
4.-5.10	Sirdalen	Rogaland FHK, Per Sananger, Rebakken 42, 4000 Stavanger	kr. 130,- UK-AK-VK	20.9
4.-5.10	Vesterålen	Harstad FHK, Box 631, 9401 Harstad	kr. 130,- UK-AK-VK	20.9
4.-5.10	Namsskogan	Namdal FHK, Johannes Pedersen, 7890 Namsskogan STEINFJELLPRØVEN	kr. 150,- UK-AK-VK	22.9
11.-12.10	Åseral	Agder FHK, Alf Løkken, Boksteindalen, 4600 Kr.sand S	kr. 150,- UK-AK-VK	12.9

KATEGORI: SKOGSUGLPRØVER FOR STÅENDE FUGLEHUNDER

23.-24.8	Kongsvinger I	Norsk Vorstehhundklubb John Torp, Kongeveien 99, 2200 Kongsvinger	kr. 150,- begrenset deltagelse	10.8
27.-28.9	Kongsvinger II	Norsk Vorstehhundklubb Tommy Lindstrand, Skrivervn. 10, 2200 Kongsvinger	kr. 150,-	15.9
18.-19.10		Buskerud JFF, Wierli, Bjørnstadvn. 59, 3440 Røyken	kr. 120,-	1.10
18.-19.10	Krøderen	Norsk Gordon Setter Klubb, Lars Stedjeberg, Oslovn. 56, 3500 Hønefoss	kr. 150,-	14.9
18.-19.10	Luksefjell	Telemark JFF, Hans Hoff, Marcus Thranesgt. 27, 3700 Skien	kr. 125,-	4.10
1.-2.11	Os	Vestlandets FHK, Postboks 1154, 5001 Bergen	kr. 150,-	15.10
1.-2.11	Flisa	Norsk Gordon Setter Klubb Bjørn Bergersen, Digernesengen, 2263 Brandval	kr. 150,-	14.9
1.-2.11	Fetsund	Norsk Vorstehhundklubb Steinar Akselsen, Haldenvn. 24 C, 1335 Snarøya	kr. 150,-	17.10
8.-9.11	Os	Vestlandets FHK, Postboks 1154, 5001 Bergen	kr. 150,-	22.10
15.-16.11	Rødlien Søfteland	Bergens JFF, Postboks 1154, 5001 Bergen.	kr. 150,-	24.10

Utstillinger

Det naturlige stoff for et hundeblad på denne tiden av året skulle selvsagt være utstillingsresultater. Som leserne ser har vi tatt med resultater fra en del av utstillingene i Nord-Norge, men på langt nær alle. Vi skulle gjerne hatt med alle, men dessverre har dette ikke vært mulig. Det skyldes to ting: Vi har vært for dårlige til å mase på resultatene og klubbene har vært for slappe med å sende resultatene til oss.

Vi skal for ettertiden gjøre så godt vi kan og for å oppfordre utstillingsarrangørene i Nord-Norge om å være snare med å sende. At vi også ønsker fotostoff skulle være unødvendig å nevne.

For øvrig er det ikke ennå for sent å sende oss utstillingsresultater fra sommerens utstillinger. I løpet av vinteren kan dette stoffet bli godt og ty til.

Til slutt bør det nevnes at det i forrige nr. av bladet ble trykket en terminliste for utstillinger som dessverre viste seg å være ufullstendig. Dette skyldes ene og alene det faktum at vi klippet den rett fra et spesialklubb-blad og trykket den i den tro at den var fullstendig. Overfor de utelatte arrangører kan vi bare beklage og håpe at dette ikke fikk mye og si for deltakelsen.

E.B.M.

Ytre Helgeland Fuglehundklubbs utstilling 4. mai 1980.

Vi har hatt telefonisk kontakt med Ståle Botn og han opplyser at denne utstillingen var å regne som en jubileumsutstilling. Klubben feirer nemlig sitt 10 års jubileum i år.

Dette er ikke av de store utstillingene med ca. 30 deltakende hunder. Ikke mindre vil ikke Botn nøle med å

karakterisere engelsksetterringen som meget god. Den lave deltakelsen bør også settes i forbindelse med virvaret omkring parvo-viruset.

Det kan også nevnes at YHFHK fikk mye ekstraarbeid ved at terminlista feilaktig viste at påmeldingsfristen var den samme som utstillingsdatoen.

Engelsk Setter. Handhund AK
«ØSTVANGENS THAI»
«VÅRSTIGENS RAGO»
«BOTNFJELLETS I TRICO»

Hundens eier:
Freddy Andersen Valsjø, Fauske.
Helge Tobiassen, Andfiskå.
Halvor Lian, Yttern.
Reidar Johnsen, Sandnessjøen.

Premiering:
2. AK
1. AK 2. VK CK 3. BIR
1. AK 3. VK.
1. AK 1. VK CERT 1. BIR.
Ærespremie. .

Engelsksetter Tispe AK
«DÆEGAFJELLETS CAPRICE»
«KJØLIFJELLETS TYRA»
«FJELLROSA'S BUSY»

Eier:
Hans Olaf og Johs. Skåren, Mo.
Leif Fagerbekk, Mosjøen.
Baard Iver Marstrand, Jakobsli.

Premiering:
2. AK
1. AK
1. AK 1. VK CERT. 2. BIR.

Irkssetter Handhund UK.
«SKJØRLEGDAS SILAS»

Eier:
Finn Richter Jonsen,
Sandnessjøen:

Premiering:
1. UK.

Irsk Setter Handhund AK.
«ZACHO».

Eier:
Karin og Ragnar Iversen, Sandnessjøen.

Premiering:
3. AK.

Gordon Setter Handhund AK.
«ULVATNES STALLO»

Eier:
Harald Wean, Sandnessjøen.

Premiering:
1. AK

Gordon Setter Tispe AK.
«BOTNFJELLETS BLACKY»

Eier:
Ståle Botn, Sandnessjøen.

Premiering:
1. AK 1. VK CERT. 1. BIR.

Pointer Handhund AK.
«DOLSTADASENS SCOTT»
«LEPTINDENS CARRO»
«KIM»

Eier:
Bjørn Kværnstuen, Sandnessjøen.
Torolf Sæternes, Selfors.
Arne Fauske, Solfjellsjøen.

Premiering:
2. AK.
1. AK 1. VK. CERT. 1. BIR.
1. AK.

STEDETS ØKONOMISENTER

9510 — ELVEBAKKEN

Vi kjøper klær hos

Bjarne Johannessen.

KONFEKSJON - MANUFAKTUR

9510 ELVEBAKKEN - Sentralb. (084) 37 111

Vadsøutstillingen 1980

Vadsø Jeger og Fiskeforening sto som arrangør i regi av Finnmarks fylkeslag av Norges Jeger og Fiskeforbund.

Utstillingen var godkjent av Norges Jeger og Fiskeforbund og Norsk Kennel Klub.

Utstillingen gjaldt hunder i Gruppe C, Fuglehunder — Retrivere og Cocker Spaniel. (D.v.s. stående fuglehunder).

Et amatørmessig opplegg, men med ren profesjonell arrangementmessig utførelse, t.o.m. værgudene var på arrangørens side.

Dommer Tore Edmund fra Oslo sa seg meget godt fornøyd med arrangementet og de deltagende hunder var av meget god kvalitet og på full høyde

Snitt fra utstillingen.

Dommer Tore Edmund i arbeid i ringen.

med landet for øvrig, noe som også premiekatalogen forteller.

Av 38 påmeldte hunder stilte 35, noe som man regner som en normal oppslutning. Engelsk Setter dominerte utstillingen med hele 19 deltakere. Der nest er Vorstehunden den mest populære hunden her i distriktet.

Det var 2 klasser, UK (unghundklasse fra 8 til 15 mndr.) og AK (Åpen klasse for hunder over 15 mndr.)

Det ble utdelt 3 CERT (Sertifikat til hunder som tidligere er premiært på jaktprøver) og 1 CK (Sertifikatkvalifisert). For øvrig henvises til premiering i katalogoversikt.

PREMIERINGSOVERSIKT IFLG. PREMIEKATALOG:

Strihårede vorsteher Tisper AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«INKA»	Hans Nordhus, Kirkenes.	2. AK
«BASTA»	Alfred Ørjebu, Vadsø.	2. AK
«LADY AV KAUPANG»	Roy T. Hansen, Vadsø.	2. AK

Strihårede vorsteher Hanhunder AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«GEGGENS WILHELM»	Morten Buli Johansen, Vardø.	1. AK CK BIR
«LUKAS»	Geir Kristiansen, Nyborg.	1. AK 1. VK CERT 2. BIR.
«ERRAKS DATCHE»	Hans Nordhus, Kirkenes.	1. AK
«A. RAKI»	Lars Lunde, Vestre Jakobselv.	2. AK.

Korthårede vorsteher Tisper UK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«LAIKA»	Alf Viktor Larsen, Kirkenes	1. UK 2. UKK
«CICO»	Steinar Strand, Kirkenes.	1. UK 1. UKK HP

Korthårede vorsteher Hanhunder UK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«TELL»	Vilgunn Sørensen, Kirkenes.	1. UK HP

Pointer Han AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering
«HUNTERFIELD CLAY»	Per Halvard Karlsen, Vadsø.	2. AK

Pointer Hann UK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«SØMSLIAS TALLO»	Stein Hugo Olsen, Alta.	1. UK 1. UKK

Irsk setter hanhund UK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«SKÅRGANGENS BENGEL»	Eva Hauge, Alta.	1. UK 1. UKK

Irsk setter Tispe AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«LAIKA»	Nils Teigen, Nyborg.	2. AK

Gordon setter Tispe AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«KRUTRØYKENS SAIKA»	Roger Halvari, Nyborg.	2. AK

Breton Tispe UK

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«IRI»	Jann Sæther, Kirkenes	1. UK L. UKK

Engelsk setter Hanhund AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«KIM»	Kjell Inge Skjerveggen, Vadsø.	2. AK
«AREBERGETS JEPPE»	Olav Hoika, Vadsø.	2. AK
«CHANG 1»	Leif-Ottar Pettersen, Vadsø.	2. AK
«KING»	Odd Elvebø, Mehamn.	2. AK
«TOMA»	Andrev Isaksen, Båtsfjord.	2. AK
«ØSTVANGENS SILVER BLUE»	Steinar Hoaas, Vadsø.	1. AK 1. VK Cert. 3. BIR.

Engelsk setter Tisper AK:

Hundens navn:	Eier:	Premiering:
«TINA»	Hans Hildonen, Vadsø	2. AK
«FRØYA»	Hallgeir Halvari, Vardø.	1. AK 2. VK 2. BIR.
«VIEKSA»	Björg og Magnus Berg, Lakselv.	1. AK 1. VK CERT. 1. BIR. BIG.
«SJEIKA»	Jan Willy Strige, Vadsø.	2. AK
«BIANCA»	Kjell Aastrøm, Vadsø.	2. AK
«RØDSJEGGENS JANKA»	Torbjørn Balk, Jakobsnes.	2. AK
«TANJA»	Idar Svendsen, Båtsfjord.	2. 2. AK. 2. AK

Engelsk setter Hanhund UK
Hundens navn:
«HEI STAR»

Eier:
Petter Frostmo, Tålvik
Willy Johansen, Vadsø.

Premiering:
1. UK 1. UKK HP
2. UK

«SHANTY»
«TIM» «TEX»
«SAGASENS WERO»

Tjordolf Nygård, Alta
Gunnar Wirkola, Elvebakken
Arnt Korneliussen, Alta.

1. UK 2. UKK HP
2. UK
2. UK

Engelsk setter Tispe UK:
Hundens navn:
«STACY»

Eier:
Kent Finnstø, Alta.

Premiering:
2. UK.

Høgst premiert på
«Vadsøutstillingen
1980» ble Engelsk Setteren
«VIESKA» med
1. AK 1. VK, Cert., 1. BIR og
BIG.
Bildet viser: Dommer Tore
Edmund fra Oslo
og stolt eier
Magnus Berg fra
Lakselv
«VIESKA» eies av
Bjørge og Magnus Berg,
Lakselv.

Dine manus

tar vi gjerne imot.
Men vi er nødt til å sette
fristen for nr. 4 til

1.
Okt.

Vår adresse er:

«Fuglehund i Nord»,
postboks 5133,
9020 Tromsdalen.

Go' ord

FUGLEHUND I NORD:

Gratulerer med det nye fine bladet,
og en varm honnør til dere som tok
initiativet til et slikt.

Som redaktør for Nesk-spalten i
Fuglehunden så har jeg en viss for-
mening om jobben som redaktørene
har påtatt seg, men landsdelen er stor,
og behovet likeså, så mangel på stoff
blir det neppe. Vanskeligheten blir vel
og der som alle andre steder å motivere
fuglehundfolket til å ta pennèn fatt.

Men, kjære venner der nord: «Gjør
mine ord til skamme, og støtt opp om
bladet både i form av annonser og inn-
legg»!

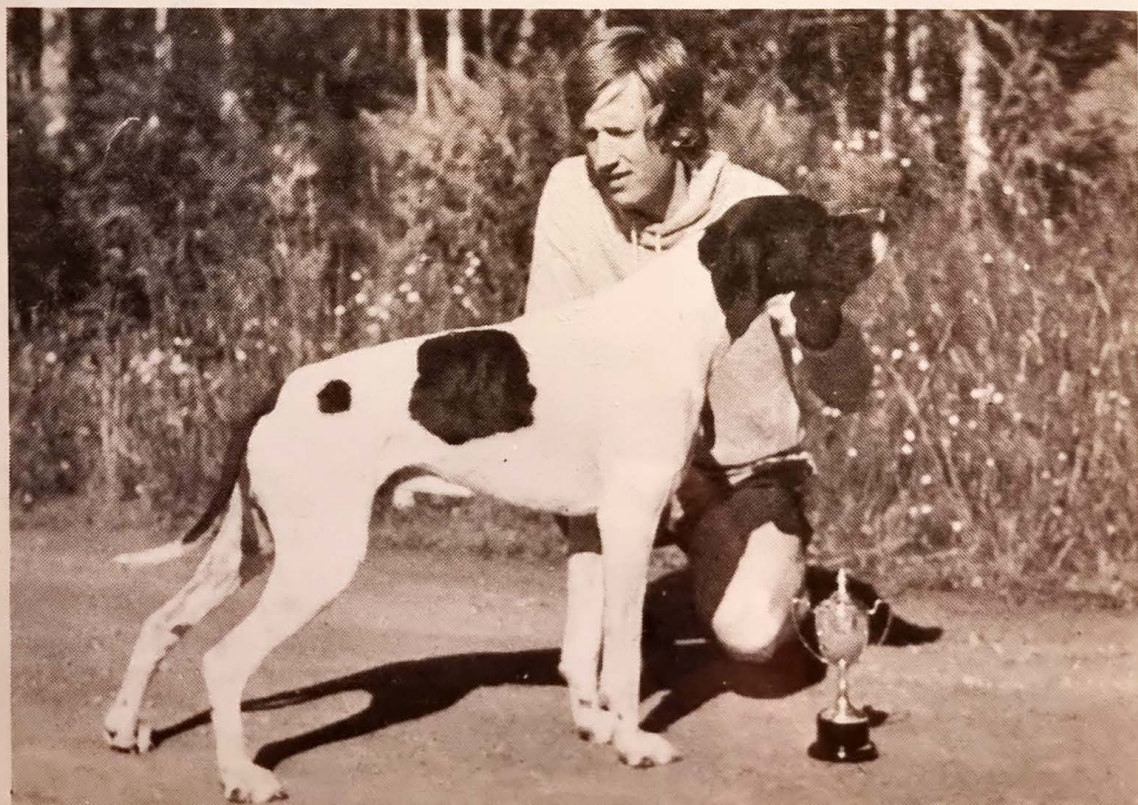
Med vennlig hilsen
Helge Olsen

Polar-utstillinga i Tromsø 22. juni 1980

Tromsø Hundeklubb avholdt sin tradisjonelle Polarutstilling 22. juni i år. Dommer for de stående fuglehundene var Henry Holmen fra Trondheim. På utstillingen, som bare omfattet gruppe C, var det påmeldt over 90 hunder.

Vi nøyer oss i denne omgang med å vise et par glimt fra ringene.

Vinneren av Polarutstillingen S-35799/76 Tegews Maoritz sammen med eieren Lars Kvalheim. Maoritz og Lars er sterke kandidater til «Fører og hund-pokalen» ettersom de vant klubbmesterskapet i vinter pluss at Maoritz var eneste premierte hund på klubbens vinterprøve.

To av klubbens håpefulle. Den firbente vil nok ha gjort unna det meste av sin jakt før den tobente kommer i gang.

Et populært innslag på utstillingen er «Barn og hund». Vi får håpe konkurransen om den største pokalen ikke setter for dype spor i barnesinnene.

Foto: Reidulf Jensen.

Utstyr til hunden

*Kobler
Halsbånd
børster m. m.*

*Snøgg, Partner
og Latz
hundefor*

finner De hos

 NDRESEN
Maabenforretning
Tlf. 82403. Tromsø.

Narvik-utstillingen 1980

Resultater:

Engelsksetter Handhund UK: «SARATUVAS NERO» «PRIKKENS LOBO» «STEGG»	Eier: Roar Husby, Borkenes. Torfinn Storelv, Liland. Herulf Larsen, Narvik.	Premiering 1. UK 2. UKK. 1. Uk 1. UKK. 2. UK.
Engelsksetter Hanhund Ak. «AMAREX» «LAPAS SKOTT» «STEGG» «STEINRØYSAS TASS» «JANKO» «KIM»	Eier: Roald Andersen, Narvik Erling C. Olsen, Bardu. Jan Henriksen, Narvik. Jon Kleppe, Harstad. Andreas Andreassen, Harstad. Arnulf Knutsen, Håkvik.	Premiering: 1. AK 2. AK. 1. AK 1. AK CK. 3. BIR. 1. AK 2. VK. 1. AK 1. VK CERT 1. BIR.
Engelsksetter Veteranklasse Hanhund «KROKSKOGENS STEGG»	Eier: Terje Tobiassen, Narvik.	1. AK 1. VETK HP.
Engelsksetter Tisper UK «TROYA»	Eier: Arvid Hansen, Hunstad.	1. UK 1. UKK.
Engelsksetter Tisper AK. «BJØLLADALENS TOPSY» «LUZI» «ØSTVANGENS TUNI» «MIRA AV BIPPASVARRE»	Eier: Per Olav Jansson, Narvik. Leif Røtnes, Narvik. Arne Anderssen, Sortland. Ragnar Pedersen, Harstad.	Premiering: 2. AK. 1. AK 1. VK CERT. 4. BIR. 1. AK. 1. AK CK 2. BIR.
Gordonsetter Handhund AK. «BONNY» «SATO» «SOLLIA KERRY»	Eier: Tore Guthu, Sandefjord. Bjørn Svinsås, Tromsø. Leif J. Elvevoll, Stokmarknes.	Premiering: 1. AK CK 2. BIR. 1. AK 1. VK CERT. 1. BIR. 1. AK.
Gordonsetter Tisper AK: «TINDFOTENS SERGA»	Eier: Bjørn W. Knudsen, Tromsdalen.	Premiering: KIB.
Irsksetter Handhund UK: «CHIKO»	Eier: Gunnar Fagertun, Breivika.	Premiering: 1. UK 1. UKK.
Irsksetter Handhund AK: «SKJØRLEGDAS KARO»	Eier: Lars E. Pettersen, Ankenes.	Premiering: 2. AK.
Irsksetter Veteranklasse Hanhund: «ARI»	Eier: Erleif Hanssen, Ballangen.	Premiering: 1. VETK. CK. 1. BIR.
Irsksetter Tispe AK: «RAJA»	Eier: Ragnvald J. Olsen, Narvik.	Premiering: 2. AK.
Pointer Pointer Handhund AK: «SACKO»	Eier: Wiggo Hoel, Narvik.	Premiering: 1. AK 1. VK CERT.
Pointer Veteranklasse Handhund: «DVERGBJØRKENS TROY»	Eier: Halle J. Nilsen, Narvik.	Premiering: 1. Ak 1. VETK. HP.

Pointer Tisper AK: «AVDES BELLA» «BLACK LUCKYS RASSLA» «DIERBMES-VARRES TUULI»	Eier: Tor Eidissen, Båsmoen. Halle J. Nilsen, Narvik. Roy Pettersen, Ballangen.	Premiering: 1. AK. 1. AK 1. VK CERT. 2. BIR. 1. AK 2. VK.
Breton Handhund UK: «TODORMYRAS CHICARD»	Eier: Trond Kristiansen, Harstad.	Premiering: 1. UK 1. UKK CK HP 2. BIR.
Breton Handhund AK: «PAN I»	Eier: Olav Breivik, Sjøvegan.	Premiering: 1. AK.
Breton Tispe AK: «VARFJELLETS TINA»	Eier: Harald Josefsen, Harstad.	Premiering: 1. AK CK 1. BIR.
Korthårede Vorsteher Handhund UK: «SPIDER» «NERO» «RINGO II»	Eier: Steinar P. Larsen, Harstad. Ragnhild Johnsen, Ankenes. Jann M. Johansen, Sørvik.	Premiering: 1. UK 2. UKK. 1. UK 1. UKK. 1. UK 3. UKK.
Korthårede Vorteher Handhund AK: «TASS» «PECHO» «RIKKO» «BIRKO» «RAVJO» «ARNHEIMENS IHARI»	Eier: Karl F. Normann, Myrlandshaugen. Jan R. Eberstein, Narvik. Ann K. Dahl, Ankenes. Ulla Jakobsen, Ankenes. Tor A. Loretzen, Narvik.	Premiering: 1. AK CK 2. BIR. 2. AK. 1. AK. 1. AK 1. AK CK 4. BIR. 1. AK.
Korthårede Vorsteher Veteranklasse Handhund: «FOX» «LORD»	Eier: Per Bj. Akselsen, Ankenes. Jostein Jenssen, Narvik.	
Korthåred Vorsteher Tisper UK «KAJSA» «TIKKA»	Eier: Per E. Størdjord, Borkenes. Bjørn Wedal, Harstad.	Premiering: 1. Uk 2. UKK. 1. Uk 1. Ukk.
Korthårede Vorsteher Tisper AK: «CITA» «RAYA» «KAISA»	Eier: Mikal Steinhaug, Harstad. Svein Kristiansen, Narvik. Anders Holte, Harstad.	Premiering: 1. AK 2. AK CK. 1. AK 1. VK CERT. 1. BIR. 1. AK CK. 3. BIR.
Strihåret Vorsteher Handhund AK: «AUSRBAKKENS C'PEIK» «BONZO»	Eier: Jack Th. Olsen, Narvik. Erling Kakobsen, Alta.	Premiering: 2. AK. 2. AK.
Strihåred Vorsteher Tispe AK: «GIPSY»	Eier: John W. Edvardsen, Ankenes.	Premiering: 1. AK.

Vinneren av NJFF's
krus:
«Raya» med
eieren
Svein Kristiansen,
Narvik.
Gratulerer.

Utsikter for rypebestanden 1980.

Av Howard Parker.

Det evige spørsmål blant rypejegere på denne årstid er «hvordan blir det med fugl til høsten». Vanligvis får man bare sporadisk opplysning om bestandstørrelsen, inntil etter at båndtvangstiden går ut den 21/8, og takseringen begynner for alvor.

Vi som driver med feltforskning på rype, får derimot anledning til å følge med bestandens utvikling gjennom sommeren, og kan derfor ligge inne med opplysninger på et tidligere tidspunkt enn normalt. Mesteparten av disse opplysningene stammer fra forskningsprosjekter på Karlsøy og Ringvassøy, samt flere plasser i Finnmark, hvor det drives merking av kyllinger i 1-3 ukers alderen.

Som de fleste rypejegere vil huske var årene fra 1975 til 1977 meget dårlige rypeår. Kyllingproduksjonen var liten og derfor ble hekkebestanden holdt på et lavt nivå over hele Nord-

Norge. Siden 1978 har kyllingproduksjonen vært tildels bedre, og særlig på ytre strøk. Dette har resultert i at hekkebestanden på ytre strøk nå er på et brukbart nivå, mens det på innlandet er fortsatt langt mellom kullene.

Klekkingen i år ser ut til å ha vært meget bra over hele Nordland, Troms og Finnmark. Eggtap under rugingen var liten, og derfor var omleggingen minimal, dvs. mesteparten av kullene i år er klekket på det normale tidspunkt. Kyllingoverlevelsen opp til 5-6 ukersstadiet har vært meget bra, men dog noe dårligere på innlandet. Siden det pleier å skje liten kyllingdødelighet fra nå og framover til jakta, kan vi vente stortsett store kull etter den 15/9.

Alt i alt kan jegerne vente å oppleve stortsett pene, store kull, over hele Nord-Norge, og i brukbart antall på ytre strøk. På indre strøk er det fortsatt langt mellom kullene.

Vi minnes

NBCH. MYRTEIGENS
TANJA

3863/73 f. 16/11 1971.

(Keldbymagles Enok-Myrteigens Queen Erika)

Oppdretter: Olav Schjetne.

Eier: Edvard S. Falk.

Tanja vandret til de evige jaktmarker sommeren —79.

Ved hennes bortgang er en av våre største prøvehunder borte. Hun var en fryktet konkurrent for alle raser. Når Edvard startet med Tanja på prøve kunne ingen føle seg trygg på seieren.

Tanja var lita, men meget stor av format. Hun utnyttet terrenget på beste måte og lå noen ganger på grensen til å gå ut av hånd. Noe store hunder ofte gjør. Viltfinnerevnen var utmerket. Hun avgjorde mange slipp ved å stikke nesen fram i rette tid, foran konkurrenten.

Jeg fikk ikke gleden av å se Tanja, mens hun var på topp. Best husker jeg henne fra Nord-Norgeprøven ved Altevann —78. Hun var da noe preget av alderen, slik at søket ikke var det største. Men hun fant fugl flere ganger foran konkurrentene og sikret seg dermed 4 VK. For at vi ikke skal sitte igjen med minnene om «aldrende dame» vil jeg gjengi kritikken fra Harstad Fuglehundklubb's prøve i —77.

«Tanja i første slipp mot Arrii. Tanja går et stort energisk søk i stor fart og god stil. Går intenst inn for å

finne fugl og dekker terrenget svært godt. I andre slipp mot Raska i samme gode stil. I tredje slipp mot Lasso går Tanja i stand i tett skog. To ryper går opp etter tur, Tanja er rolig i oppflukt og skudd. Apporterer begge korrekt. I fjerde slipp mot Arrii går Tanja et gedigent søk på åpent lende. Der får vi virkelig se hvor god hunden er. Bli matchet to ganger mot Arrii for å avgjøre mellom dem. I siste slipp tar Tanja hele fjellsiden med seg og finner fulg oppe i en brattur. Reiser djervt og er rolig i oppflukt og skudd». Prøvetid: 100 min. I. premie VK m/CACIT.

JAKTPRØVERESULTATER:

3 UK: NESK's prøve Kongsvoll 1973.

1 UK: Trippelprøven Kongsvoll 1973.

1 AK og Æp: Norsk Gordonsetter kl. Tempelseter 1974.

4 VK: N. Vorstehundkl. Kongsvoll 1975.

2 AK: N. Pointerkl. Kongsvoll 1975.

1 VK: N. Gordonsetterkl. Tempelseter 1975.

3 AK: Harstad Fuglehkl. 1976.

3AK: Nord-Norge prøven Kautokeino 1976.

1 AK og Æp: Tromsø Hundekl. 1976.

1 AK m/CK og Æp: Nord-Norge-prøven Saltfjellet 1977.

2 VK: Nord-Norge-prøven Saltfjellet 1977.

1 AK: Harstad Fuglehkl. 1977.

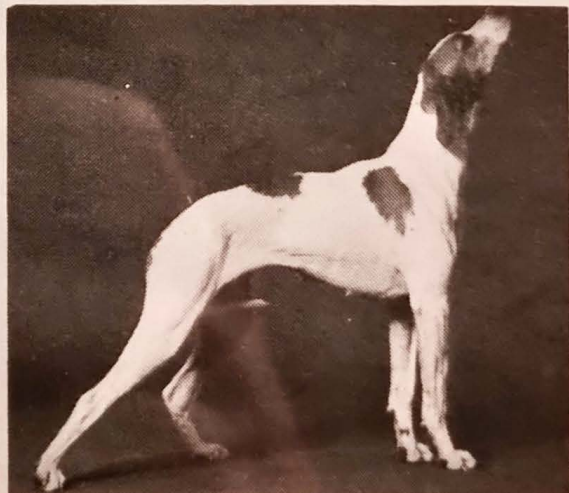
1 VK m/CACIT: Harstad Fuglehkl. 1977.

2 VK: Narvik Hundekl. 1978.

4 VK: Nord-Norge-prøven Altevann 1978.

UTSTILLING:

1 AK 1 VK: Tromsø Hundekl. 1976.

HUNDEDEKKE

Jeg har tidligere savnet et hundedeke til bruk under jakt og trekking vin-

terstid. Har ikke kunnet finne ferdiglagede dekker som tilfredsstillende til annet bruk enn i «matpausene». Har vært plaget med at pattene fryser på tippa og er det først skjedd får en drages med det hver vinter. Har derfor laget et dekke som dekker buken og holder pattene inntil kroppen. Har brukt dette noen sesonger nå og med godt resultat selv på de kaldeste dagene vi har vært ute. Dekket har jeg laget av en stillongs, d.v.s. en får to dekker av en stillongs. Den har et mykt elastisk stoff som ikke lager gnag og føyer seg godt inntil kroppen. Blir stoffet «slapt» så kan en bare vaske det og det er som nytt.

Som sagt man tager en stillongs og klipper av beina som antydnet på tegningen. Dette må en justere etter hunden når en får den på. Ellers håper jeg tegningen og teksten illustrerer nok, selv om jeg neppe hadde kommet inn på kunstakademiet med mine ferdigheter.

Skal det brukes på en hannhund er det ikke noe problem å klippe hull for «stellet», eller rett og slett utelate bakerste del under buken. Dekke henger godt på likevel, men en må da ikke klippe den for kort.

STØTT FUGLEHUNDSporten ABONNER PÅ «FUGLEHUND I NORD»

Dessverre ble Tanja tidlig plaget av skader og sykdom. Noe som utvilsomt satte henne noe tilbake. Nå er jo Edvard ingen hvem som helst innen prøvesporten. Med sine tre hunder, har han vunnet 48 premier på prøver. Det må vel være topp i Nord-Norge.

Engelsksetteren er nok den som har

ligget Edwards hjerte nærmest. Det gleder oss derfor stort når han nå har skaffet seg ny arvtaker etter Tanja. Vi trenger kapasiteter av Edwards format «på pointerlaget» og håper at Tanja II tar opp arven etter Myrteigens Tanja. Da skulle det være realistisk å tro at Edvard har sin fjerde Ch. om to—tre år.

PENTAX

ME super

18 97
Chr. Hausen^{AS}
FOTO ATELIER

TROMSØ

Støtt fuglehundsporten i nord

Du har nå lest tredje nummer av «Fuglehund i nord» som er planlagt å komme ut med 4 nummer pr. år.

Løssalgprisen er kr. 10
og abonnement 40 kr. pr år.

Om det skal bli flere slike gode
nummer er avhengig av at du bruker bladet.

Derfor trenger vi **din** oppslutning
og støtte, — så:

BRUK POSTGIROBLANKETTEN

Annonser i bladet — abonner på bladet!

Felles innsats for felles sak.

Redaksjonskomiteen.

